

BUDAPEST KORTÁRSTÁNC FŐISKOLA

Táncművész BA szak

2012

ÖRDÖGLAKAT FIÚTÁNC MUNKANAPLÓ

Konzulens:

Éliás Kamilla

Készítette:

Petrovics Sándor

Ördöglakat munka napló

Tartalomjegyzék

Témafelvetés.....	3
Értékek.....	4
Az Fiútáncról általában.....	9
Kezdetek.....	10
Meváltozik a terv.....	12
Szeptember.....	16
Első próbálkozás a kompozícióra.....	17
Első mentori megbeszélés.....	18
Új lendülettel.....	19
Első változat – a legrosszabb csütörtök, egy hónappal a bemutató előtt.....	22
Fiútánc 2.....	24
A bemutató hete.....	28
November 14-27-ig.....	30
December 20-ig.....	31
Zenészekkel.....	33
A színházban.....	35
Vezetőként.....	36
Két féle törvény.....	37
Interjúk.....	42
Arnaud Blondel.....	42
Szilágyi Krisztián:.....	44
Molnár Dániel:.....	47
Bot Ádám.....	50
Koska Levente.....	53
Andrási Attila:.....	55
Medveczky Balázs:.....	57
Összegzés.....	58
Melléklet.....	61

Témafelvetés

Petrovics Sándor vagyok, harmadéves hallgató a Budapest Kortárstánc Főiskola Táncművész szakán.

Szakedolgozatom az Ördöglakat című produkció 'Fiútánc' részének keletkezését mutatja be. Ez a darab főiskolám keretein belül maradt mindvégig, anyagi ösztönzés nélkül. Dolgozatomban szeretném megidézni a Lábán Rudolf-díj nominálásig jutó darab életre jöttét, formálódását; a fent említett és más, korábbi intézményeimben, a több év alatt szerzett leckéktől, a Breaking News című házi bemutatóm keletkezésén és az abból születő darab munkafolyamatának leírásán keresztül, egészen a darab 2012. december 21-22-i bemutatójáig.

Írásom munkanapló, amely a történeteket először kronológiailag, a magam szemszögéből meséli el; majd ugyanezeket, rajtam túlnövő folyamatként értelmezem, amit nem is olyannyira tudományos, mint inkább emberi módon: testben, értelemmel, érzelemmel, akarattal, szellemben átélve igyekszem visszaidézni és bemutatni; a végére egyfajta válasz adva táncosaim és több más interjúalany, valamint az interjúk előtt lejegyzett saját gondolatok alapján Zvi Gottheimer nekem szegezett - számomra központi - kérdésére: „Ha már alkotsz valamit a kortárstánc műfajában, mi lehet az új szemlélet, mid van, amit még nem láhattunk a színpadon, amiért érdemes embert, időt, pénzt, energiát belefektetni a készülésbe vagy nézőként a jegyeket megváltani.”

S ehhez én teszem hozzá: Mi az a változatlan érték, amihez kapcsolódva - különös tekintettel arra, hogy sem kész táncos, sem tapasztalt koreográfus nem vagyok – sikerült életre hívni, és ilyen szép pályát befutni látni a Fiú táncot?

Értékek

Az Budapest Kortárs Tánc Főiskola értékei

Az így itt töltött összesen négy évem során számos dolgot tanulhattam meg, és tanulok meg. Ezek közül az egyik legfontosabb a bizalom és engedelmesség kérdése egyrészt a váratlan és sokszor kellemetlen események tekintetében, hogy félelmetességük ellenére összedolgoznak a bízó ember javára. Másrészt bizalom és engedelmesség a tanárok és igazgatóm szavában, tapasztalatában, elkötelezett szakmai és emberi jóindulatában felénk, diákok felé, amit kezdetben nehéz elhinni, főleg úgy, hogy sokunk itt kezdett komolyabban táncolni, és innen közvetlenül is lépük a pályára. Olyan könnyen elfelejtjük, hogy mit mondott a főiskola dékánja, Angelus Iván a felvételin mindvégig állva maradónak: „Veletek most elkezdjük a munkát”. A tanári kar ezzel a döntésével ígérte meg, és vállaltak felelősséget azért, amit még ők sem látnak, hogy velünk együtt fognak végig menni életünk ezen szakaszán. Miközben szakembert nevelnek ki, embereket nevelnek fel, ha hajlandóak és engedelmesek vagyunk.

Azon a tatóngó szakadékon, ami minden két ember között húzódik, folyamatosan át kellett kelniem a bizalom és rátámaszkodás láthatatlan kötelén. Hívén abban, hogy ezek az emberek a feletteseim, és okkal vannak felettem. Elszámolnom kell feléjük, tisztelettel és bizalommal kell fordulnom hozzájuk. De ez nem egy külső kényszer, hanem belső bizonyosság. Ezt a négy év alatt legintenzívebben, a Fiúdarab készítése alatt éltem meg.

Két ehhez kapcsolódó élménnyel szeretnék rámutatni, hogy a bizalomnak időrendiségét tekintve alapvető szerepe volt a Fiútánc létrejöttében. Itt töltött harmadik év során komolyan felmerült, az iskolaváltás vagy a társulati munka gondolata. Igazgató úrral beszéltem erről, és mivel felettem állt, adni akartam a szavára, és itt maradtam. Nem, mert itt akartam maradni, hanem mert hittem benne, hogy az ő szavának való *engedelmesség*, habár a hely, vagy tanárok nem változnak, és tanulói státuszomban pénzt sem fogok keresni, változást fog hozni az életembe, ami *megéri* a várakozást.

A másik pedig már az őszi próbafolyamat során történt. Két térdem állapota miatt aggódtam, és ahogy egyre többet foglalkoztam a kopás gondolatával, uralmat vett felettem az elkeseredés, ami mind általánosabbá vált. Végül több hetes értéklátogatás után úgy

döntöttem az események fényében, jóllehet előttem nem nyilvánvalók az okok és a jövő, mennem kell előre, a fizikai nehézség ellenére, mert valami ott majd vár rám, ami az épülesemre lesz.

Most néhány további kardinális pontot osztok meg az iskola értékeivel kapcsolatban, amelyek betartása megadta a kellő keretet az együttműködéshez.

- Már az első táborban lefektettük a legalapvetőbb szabályt. Nil nocere! Ne árts!

Ami annyit jelent, bármit csinálhatsz, ami visszafordítható, és nem okoz sem másban, sem benned sérülést. Ez egy igen egyszerű szabály, aminek gyakorlatba helyezéséhez nekem sok idő kellett. De ezen továbbcsúszkítendő: a jó ízlés határát sem kell vagy szabad átlépni.

- A felelősség vállalás is napi lecke. Évről-évre többet bíztak rám az iskolában, ami a mentori felkéréseket és a színházi fellépéseket illeti.

- A vetés és aratás szabályának életbeléptetése: amit elvetsz, azt fogod aratni. Kevés munkával nem lehet eredményesnek lenni.

- A halál és élet menete: a bemelegítés mindig ilyen élmény: meghalni a testem kényelmének minden nap, ahányszor kell, hogy valami megszülethessen a már használatra előkészített testben.

- Mindenki magáért dolgozik: testemben a saját pályám kovácsa vagyok.

- A következetesség, a határidők betartása, a tértivevényes kommunikáció...

- Az elkötelezettség: amíg csinálsz valamit, teljesen csináld. Ne oszd meg magad!

Nyugalom, ami a jó munkához kell és az eredményesség ezeknek függvénye.

- Ne bujkálj! Megtanít az iskola kihúzza jární. Vállalni a felelősséget a tetteimért.

- Színpadfegyelem, próbafegyelem.

Hozott értékek

Középiskolában történelem órán gyakran hallottam: „Amely ország gazdasága csökken vagy stagnál, el fog pusztulni”. Ezt a ökonómiai megállapítást egyre szélesebb körben találok helytállóknak. Így, ez a művészetben is naprakésznek tűnik:

Számomra a tánc közösségi hivatás, ahol a táncos és a nézők kapcsolatba kerülnek egymással. Meglehetősen egyirányú abban a formában, ahogy a hagyományos kőszínházi értelmezi, és ahogy az iskolámban (bár próbálunk kitörni belőle) használtuk az előadások időtartama alatt. A táncos táncol, a néző pedig figyel. Utána van lehetőség a kommunikációra. De a néző az előadás egész ideje alatt olyan, mint a szőlő az esőben. A féligáteresztő hártya, átengedi a nagyobb koncentrációjú helyre - magába a termésbe az esőt addig, amíg ki nem egyenlítődik az ozmotikus nyomás. A szőlő pedig lédús lesz. De nem mindegy, milyen esőt engedek rá. A nézők szeme a szőlő, és a táncos a csapadék. Felelősséggel tartozom a szőlőnek, milyen termést hoz. Nem is beszélve az alkotó folyamat hosszabb mivoltáról, ami a táncosokra időtartalmánál fogva hatványozottan van hatással.

Van aki azt vallja, hogy művészettel a körülöttünk lévő világra kell rámutatni, annak minden aspektusából. Ezzel ellentétben úgy gondolom, legyen az a mű képi megjelenítése, vagy akár csak egy káros üzenet, hozzájárulok a nézők lelki-, szellemi pusztulásához. Jóllehet beszélni kell a problémákról, de nem akarok abból a pénzből élni amivel a nézők holnapját vásárlom fel. Az 2011 nyarán igazgatónk a rendes évnyitó beszélgetésen ezt mondta: „A művészember a világ leképeződése”. Szeretném a menedékre vágyó világ célt találását bemutatni.

Annyi minden gyönyörűség van, amiről könnyedén elfelejtkezünk, aminek látására megvakultunk vagy csak nem akarunk tudni róla. Valahogy érzékünk van a rossz gondolatok újra és újra felhánytorgatására; a kezelhetetlenné vált életben az önsajnálát művészi, leplezett formába öntésére, a szégyen büszkeséggel és ünneplőruhában való felvonultatására, bemutatására. De szerintem ez önmegadás és vereség. Mert könnyebb.

A kémiából ismert állítás szerint minden részecske a kisebb energiaszintű helyre törekszik. Ez atomi szinttől jelen van természetünkben, de az elmúlás alá rekesztett világból az ember annyival lehet több, hogy ha van szabadsága és ereje hozzá, elindulhat kisebb energiaszint felé sodró árral szemben. Ez mindig többletenergia befektetéssel fog járni. Művészet

számomra tehát küzdelem is, amiben tiszta erő van. A jó harc és fellegvár, amit reménységgel kell körülárkolni.

Az elérhető jobb üzenet a belenyugvás helyett a remény, a tolerancia helyett a befogadás, a számontartás helyett az elengedés, a önmagamba zártság füllettsége helyett a kapcsolat és a közösség üzenete. Nem mondom, hogy ott tartok, hogy a legegyszerűbb - mégis legabsztraktabb és leginkább szabad és (nem független) - álmainkat pontosan lehet absztrakt táncba önteni. De - ha ez egyáltalán lehetséges, addig is a táncosaimat úgy kezelhetem, mint a fent írt értékek után vágyakozó lényeket. Emberekként.

Nagyobb fellépések, mint előkészületek a Fiútáncra

Iskolám a közös utunk megkezdésétől folyamatosan biztosított lehetőséget az alkotói és előadóművészi munkához. Minden periódusban házi bemutatónak nevezett rövid etűdöket kell készíteni vagy máséban szerepelni. Ilyenkor tanulhatunk meg védett, iskolai keretek között felelősséget vállalni egy munkáért, az időpontok betartásán, emberek biztonságos koordinálásán illetve a „sikeres” bemutatókon keresztül.

Első évben az Out now elnevezésű fesztiválon vehettem részt méltánytalanul. Igazgatóm bizalmat szavazott nekem egy táncos helyettesítésében; annak ellenére, hogy az együttműködés feltételei ellenére két iskolát csináltam titokban huzamosabb ideig. Ez a meglepő fordulat adta az alapvető löketet a kölcsönös bizalomhoz. Itt Vlad'ka Malá: Mennék című darabját mutattuk be Brémában.

- 2010 májusában egész este a színpadon lehettem: Móricz Tamás és Eleonore Valére Lachky koreográfiáiban, Angelus Iván tér-idő-dinamikával játékosan bánó improvizációjában. Ez az este segített a sokirányú figyelem megszerzésében, megtartásában, a terhelhetőség növelésében. Emlékszem, mikor egyik vasárnap próbáltunk, és a középső darab anyagát 3 alkalommal táncoltuk el, mindannyiszor teljes - előadás szintű erőbedobással és koncentrációval; a köztük lévő 2 perc pihenést pedig futással töltöttük. Ez segített a gondolatban, mennyivel több van bennünk a kényelmesnél. A későbbi Fiútánc próbákon gyakran pont ezen tapasztalat miatt nem engedtem leülni táncosaimat, hanem sokszor ugrálni kellett, amíg sorra nem kerültek.

- A 2010-es 'VU', és a 2011-es '2-ek avagy tánc/zene' olyan szétszabdalt mintázatot adtak egy-egy táncos megjelenésében-eltűnésében, hogy ahhoz, hogy az est egy adott pontján belépve a színpadra tudjam hozni a megszerzett legjobbamat, végig

követnem kellett az eseményeket - a magam jelenetein túlra kiterjesztve a figyelmemet és jelenlétemet. A későbbi darabban a színpadot egy percre sem hagyhattuk el: koncentrációból kiszállva a színpadról a kép teljességét halványítottuk volna el. Ez is fontos lecke volt. Nagy felelősség, de este során lehetőséget kaptunk kontakt improvizációra Bakó Tamással, és Kelemen Patrikkal. 300 néző előtt 70 kilókat emelgettünk és landoltattunk. Ez nagy, kölcsönös bizalomról beszélt, és az „elefánt a porcelánboltban” korszaknak letűnését jelezte.

- 2011 májusi Trafó előadásban többek között helyet kapott az első nagyobb házi bemutatómból születő etűd, a NoPaSa. Hársfai Noémival és Kelemen Patrikkal alkottuk hárman ezt a mintegy 8 perces tiszta táncot. Amíg én gazdája voltam a jelentnek - a másik két táncos nagyon jól vezetett afelé, hogy mint gazda és koreográfus, nekem kell időpontokat egyeztetni, termet kiírni; a próbák során rám hárították a döntést kérdéses helyzetekben. Ráneveltek, hogy felkészülve érkezsem a próbára: mintegy motornak lenni a folyamatban; mintegy pazarlóan kell ötletekkel, rajzokkal, és írással készülni - kipróbálni mindet, hogy aztán eldobjuk, vagy megtartsuk őket. Ez a munka sokban tekinthető a Fiútánc előszobájának, hiszen itt kellett először autogén módon, külső felügyelet nélkül színpad közeli állapotba vinni a egy saját koreográfiát.

Mindemellett voltak olyan tanórák, egyéni munkák, előadások, performanszok, ahol meg kellett tanulnom, hogy az előadóművészet (talán) legtöbbször nem kedv, hanem (már iskolásként is) a feladatom teljesítésének kérdése! A pályán és az életemben sok olyan helyzet adódhat és fog is adódni, amikor semmi nem segít, csak a „futni, futni, nem megállni” mentalitás. Addig amíg el nem érek egy olyan pontra, ahol megint megnyugodhatok, feloldódhatok.

Az előadások készítésének folyamatában mindig ezt a tendenciát láttam: a homályos, „senki nem tudja, mi sül ki belőle” kezdetet, vagy az éretlen lelkesedést a fáradtságos munka hosszú, sokszor aszályos időszaka követi, ami a főpróbák valamint a beállások alkalmával tetőzik. És csak ez után következhet az előadás komoly önkívületisége, és az ünneplés, a előbbieket élmény.

Az Fiútáncról általában

A Fiútánc a Budapest Tánciskola 2011 decemberi bemutatójának első harmadát képezte. Párjával a Lánytáncsal, valamint a kettő montázsából születő közös darabbal tette ki az egész estés fellépést. Ez a darab zenésrészről ugyan nem, azonban táncos oldalról mindvégig a főiskolám keretein belül maradt, anyagi ösztönzés nélkül. Így inkább lehetőségként mintsem munkaként kell rátekinteni. A közös munka megkezdésekor következőként nézett ki táncos előéletünk:

Andrássy Attila:

Arnaud Blondel: Franciaországból származik, 27 éves, első éves főiskolás hallgató. Korábban artista képzésben és kézenállás órákon vett részt Párizsban. Dániában egy évig alapfokú iskolában a break, a hip-hop és a kortárstánc alapjaival ismerkedett meg. A Budapest Tánciskola Intenzív kurzusára is egy évig járt.

Bot Ádám:

Koska Levente:

Medveczky Balázs:

Molnár Dániel: 23 éves, a Bai l'art Táncművészeti Szakközépiskola után a Kortárstánc Főiskolán második évét végezte. 6 éves kora óta foglalkozik táncsal: először néptáncban, majd komolyabban versenytáncban szerzett jártasságot.

Petrovics Sándor: 23 éves, harmadik éve a főiskolán. A Budapest Táncművészeti Szakközépiskolában töltött egy évet megelőzően másfél évig az intézményhez kapcsolódó alapfokú iskolába táncolt.

Szilágyi Krisztián: 21 éves, elsős a főiskolán. Korábban az öt éves Nyíregyházi Művészeti Szakközépiskola Moderntánc Tagozatán végzett.

Kezdetek

Egyedül

A harmadik év végére egyre inkább a földhöz közelebb történő tánc kezdett foglalkoztatni. Ugyanis örjítő az szabadság, amit a talajtól magasabbra lévő horizontok kínálnak. Ahol nem tudok mit kezdeni a két kéz, két láb helyváltoztatás nélküli mozgásának végtelennek tűnő variációjával, amihez még hozzájön a fej, és gerinc játéka, és - ami végérvényesen megbonyolítja, hogy ehhez még a hely és magasságszintek változtatása, valamint a földtől való emelkedés lehetősége is hozzáadódhat. Túl sok! Ezen túlmenően pedig az a tapasztalat, hogy a végtelennek tűnő lehetőségek ellenére ismétléseken kapom magam, sokkolt. Ezért alapvetően olyan nyelvezetre és pozícionálásra volt szükségem, ami leszűkítette a mozgásteremet és jól körüljárható keretet adott, egyáltalán lehetővé téve a kreálást. Ez pedig a földközelség hozta meg.

Inspirációként pedig elkezdtem táncos videókat nézni, mint a Legion of Extraordinary Dancers-t. Ennek alapján pedig házi bemutatót készítettem a 2010/2011-es év utolsó periódusban. Érdeemesnek találtam ezt a fizikálisabb vonalat bemutatni és megerősíteni, minekután Bakó Tamás az elmúlt 3 évben kortárs-, és kontakttánc órákon lefektette a mozgásanyagom alapjait jelentő kapcsolatot a földdel. A nyári bécsi Impulstanz fesztiválok is ezzel foglalkozó tanárokat választottam többnyire, mint Peter Jasko, German Hareguin vagy éppen Bruno Caverna. A házi bemutatóra készüléskor sokat segített az iskola Fapadlós teremének burkolata, a rap zene, és az öltözködés stílusa ehhez a szubkultúrához mérten (bő nagyvárosi ruhák, és egy sapka a hőmérséklettől függetlenül.)

Felkérés

A bemutatónak nagy sikere lett. Iskolatársaim közül pedig először a Molnár Dani, utána pedig többen is megkérdezték, hogy megtanítanám-e nekik a szóló mozgásanyagát. A hír gyorsan terjedt a fiúk között, és a hét péntekén, az egyéni munka idejében már kilencen

voltunk a Nagy teremben. Bot Ádám, Koska Levente, Medveczky Balázs, Molnár Dániel, Andrási Attila, Arnaud Blondel, Szilágyi Krisztián, Szentinek Csaba és én.

Nem voltam különösebben felkészülve a tanításra, de az éreztem, hogy nem szabad in medias res belevágni, mert abból sérülések születhettek volna. Ezért a kombinációból kiragadva egy-egy könnyen magával összeköthető elemet, rögtönzött tréninget csináltam. Nagyon szerettem átadni a dolgokat amiket tudtam, már az elejétől fogva. Roppantul lelkesített a dolog: tanítani. Nehézségek pedig akkor adódtak, ha valakinek a fizikalitását meghaladta az adott feladat, ami sokszor előfordult, lévén a csoport fele (Csabin, Danin, Balázson és rajtam kívül) akkor első évét róttá az iskolában. Így az elejétől fogva küzdeni kellett néhány ember kitartásáért. Csabi elég korán kiszállt a csapatból sérülés miatt, és abban az évben fejezte be a tanulmányait. Így maradtunk nyolcan.

Mindenkinek egyedi mozgásvilága van, és az én testemből természetesen fakadó mozdulatok elmagyarázása - korábbi tapasztalatok hiányában - nehéz volt, s mindvégig az is maradt.

Tehát az legelején tényleg csupán egy szóló betanításáról szólt az alkalom. De ez túl rövid időnek bizonyult, hogy megtanulják, úgyhogy találkoztunk egy következő alkalommal is, és mivel nem írtam le magamnak a célt, nem volt mihez tartanom magam, és elszaladt velem a ló. Így elmentünk a Sanya-tréning irányába. Majd egy új kombináció látott napvilágot, ami az eredetinel ha lehet, még szigorúbban földes anyagokból volt összeállítva. Legtöbben félig-meddig, de volt, aki csak nagyon bukdácsolva boldogult vele. A foglalkozások során pedig soha nem került sor annak a másfél percnak elsajátítására, ami miatt később a Fiúdarab megszülethetett.

Lebukás

Egyik alkalommal kinyílt a terem ajtaja és az igazgatónk lépett be. Az iskolánkban van egy szabály: az egyéni munkákon jószerivel tilos a közös munka, főleg egy temet kisajátítva, - pontosan, ahogy a mi esetünkben történt. Nagyon kínos helyzetet volt, ahogy diákként, izzadtan, lelkesítő hangerővel zengő zene mellett dirigáltam a tanulóársaimnak, annak az egyetlen személy tudta nélkül, aki alá mindannyian tartozunk. Lebuktunk. Magam részéről bele sem gondoltam, hogy amit csinálunk, olyan dolog, amiért le lehet bukni. De ez lett belőle. Jött a számonkérés egyik oldalról, a másiktól pedig a magyarázkodás. Elmondtuk,

hogy ez „csak a szóló” betanításáig tart. Végül maradhattunk bent a teremben, és végül folytathattuk a munkát. Ez a találkozás Ivánban alkalmat adott arra, hogy egy meglepő gondolat elkezdhessen motoszkálni benne. Bár mi ebből semmit sem láttunk még akkor.

Eredeti terv

Mint később megtudtuk, a 2011 decemberi trafós előadás eredeti forgatókönyve így nézett ki: ez egy három részből álló műsor, amiben fiúk és lányok külön táncolnak egy-egy darabot, a harmadikat pedig közösen, a két darab anyagából táncolják össze. Fiúk darabjának koreografálására Bakó Tamás, a lányokéra Hód Adrienn kapott felkérést, míg a harmadik részt, mint egy montázst, maga az est gazdája Angelus Iván volt hivatott elkészíteni.

Megváltozik a terv

Örömmel újságoltam el Bakó Tamásnak, hogy a fiúkkal próbálunk, így bejött egyszerűen, mintegy sejtve valamit Iván tervének módosulásáról. Ezen alkalmak egyikén hallottam először, hogy egy olyan projektre kaptunk zöld utat, amiről nem is gondolkodtunk, és ami túl szép, hogy könnyű legyen. Névlegesen, hogy a Adrienn és est gazdája, Angelus Iván a program szerint maradnak, a fiúk részét viszont - ha már elkezdtünk dolgozni, nekem adják. Ahogy az igazgató úr mondta: „A nagy szellemek találkoznak...”. Nem tudom pontosan, mi volt a valódi motiváció a megbízatás mögött. Vajon a lehetőséget látta meg egy végzős diák bizonyítási lehetőségére, vagy épp ellenkezőleg a szarvam letörését látta meg benne, Hiszen korábban a házi bemutatók készítésekor 4 fő volt a maximálisan ajánlott létszám, az e felettiéknél adódó minőségi romlás és koordinálási problémák miatt. Amennyiben az előbbi eset állt fenn, nem tudom, mi adta hozzá a bizalma alapját, hiszen ő maga sokáig „elefánt a porcelánboltban”, vagy

„megvadult oroszlán az országúton” képével illusztrálta - jogosan - iskolai jelenlétemet. De ekkor bele sem gondoltam a felkérés kettősségébe, csak örültem a feladatnak.

Ismét változik a terv

Az év vége felé közelítve az anyagaink száma gyarapodott. Már három mozgásanyagunk volt. Az első közös földes mozgásanyag mellé két állós kombinációt készítettem. Ahogy az akkor másodikos iskolatársam, Horváth Nóra tudomást szerzett a próbáinkról, (még a felkérés előtt) és bejött, hogy velünk együtt tréningezzen, le kellett őt ültetnem, mert sokunknál ügyesebben táncolt és rontotta a fiúk kezdeti lelkesedését. Úgyhogy félig sértődve csupán nézhette a próbálkozásainkat.

Nóri a hír hallatán felindulva szeretett volna neme ellenére még inkább szerepelni a készülő fiúdarabban. Bakó Tamás ekkor kezdte biztatni őt a lánydarab elkérésére és elkészítésére Adrienn helyett. Némi habozás után Iván elé vitték az ötletet: így lett az est kétharmad részének koreografálása diák kezébe adva.

Első bemutató

2011 június 16: a neves balett oktató, Zvi Gottheimer egy iskolánkban tartott konferencia alkalmával két balett órát adott a Budapest Tánciskolában. A második órát követően fiúpróbát tartottunk, végére pedig maga a tanár, Angelus Iván, és Bakó Tamás együttesen jöttek be megnézni minket. A kezdődő nyári programok miatt a táncosok közül sokaknak kellett elmennie próba után, így először hárman, majd az ő egyedül is megmutattam az anyagokat. Ezután leültem a tanárok közé, és angolul kezdtünk el beszélgetni, ami során kérdéseket kaptam a koreografálással kapcsolatban. Mindennek a summája az volt, hogy már látott darabot fiúkkal, látott darabot nyolc emberrel és nyolc fiúval is. Ha előadást akarok csinálni, valóban meg kell találnom a választ, az alkotás okára. Miért van szükség a világon színpadra állítani még egy darabot a sok száz és száz másik után? Mitől különbözik majd ez más, ismert koreográfusok munkájától; mitől lesz egyedi? Mi az a plusz, amit én bele tudok vinni, amit nem láthattak még? Egyáltalán miért érdemes órákat

egyedül gondolkodni, fáradni a próbák anyagával, felépítésével, amit követően azok tömkelegét mozogom végig?

Meg kell találnom a sajátomat, az egyedit.

Elég ijesztőnek hatott, és örültem, hogy abban a pillanatban még nem kell megválaszolnom ezeket a súlyos kérdéseket. Ugyanis nem találtam magamban semmit, amit tánctechnikailag nem tudna valaki legalább ugyanúgy kivitelezni. Arról is meg vagyok győződve, hogy könnyen található olyan gondolkodó alkotó, aki szellemesebben tudná ötleteit, színpadra vinni meghökkentő találékonysággal. Absztrakció vagy tiszta tánc? Mindkettőben diák vagyok. Miben mutakozzam meg hát?

Nyári szünet

2011 nyarán bennem mindössze kétszer merült fel a Fiútánc gondolata. Először az iskolai táborban, ahol beszélgettünk az előttünk álló tanév feladatairól, így szó esett a decemberi Trafóról is. Immáron hivatalossá lett az est szerkezete és a koreográfusok neve. Tehát nálunk a fiúknál szeptembertől minden, immáron másodikos vagy régebb óta odajáró fiú felkérést kapott. Ez nagy könnyebbséget jelentett a későbbi iskolai életben, mert lévén nyolcból nyolc fiú lehetőséget kapott, roppant hálás módon, alapvetően nem volt helye a személyi kérdéseknek a próbatermen kívül. Sőt mozgásanyagunk is volt, így előnyös helyzetből vártam a szeptembert, és minden gondtalannak és egyszerűnek tűnt ilyen távolságból.

Augusztus 8-tól Bécsbe mentem az Impulstanz Fesztiválra, ahol napi szinten foglalkoztam azokkal a mozgásformákkal amik közel álltak hozzám David Zambrano és German Jauregui óráin. Délutánonként további órákat látogattam, vagy éppen kerestem szabad termet ahol a tanultakat improvizálva vagy mozdulatról-mozdulatra lekötve rendezhettem sorokba. Elkezdtem képeket rajzolni és gyűjteni a táncfüzetembe. A legegyszerűbb hétköznapi testhasználattól kezdve, a repetitív bemelegítési mozdulatokon keresztül, a bonyolultabb táncformákig kerestem. A két és fél hónap szünet alatt az előadás vázát képező gondolatiság vagy térrendezés, kompozíció nem foglalkoztatott. Csupán apró mozgástöredékeket láttam.

Augusztus legutolsó napjaiban bejártunk az iskolába, feleleveníteni a május-júniusban tanultakat. Ekkora jöttem rá, mennyire belém ivódott a bécsi kurzusok testhasználata. Itt a későbbiekben legtöbbet használtakat foglalom írásba.

Zambrano:

- tíz lábujj - nincs passzív lábujj, valamennyivel talajmunka esetén keresni
- a földet - ez robbanékonnyá és erőssé tesz
- könnyedség - énekelni kell tudni tánc közben; megtöri a test lélegzetet visszafojtó fegyelmességét.
- „up and down”
- „gathering-sending” (összegyűjtés és kiküldés: végtagok és a torzó mozgásából és születő pulzálás)
- „into the earth, out of the earth” - a mozdulatokat mind fel-, mind lefele irányba a testen keresztül kell vezetni
- tekintet – a mozgó fél lássa, tudatosan kövess le a környezet állandóságát, vagy annak hely-, helyzetváltoztatását, miközben önmaga bonyolult vagy gyors sorokat végez.

Jauregui a kívülről nagyszabású, piszkosnak tűnő, de valójában loboncos mozdulatok szabadságát elnézve ezt sugallta: 'Nem nehéz ez. Csak dobd el magad és a test ügyis megoldja helyetted.'

A terembe már ezeket beépítve érkeztem augusztus végén. Néhány sort, amit a kinti órák után kötöttem le megtanítottak a fiúknak, figyelmüket ezekre az alapvető, frissen elsajátított elvekre irányítva. Minden órát bemelegítéssel és közös erősítéssel kezdtünk. Felülések és hátizmok erősítésével a központot, fekvőtámaszokkal az alátámasztás robbanékonyságát fejlesztettük. Majd a kombinációkból kiemelt legelemibb áll - földet ér - feláll játékokat csináltunk, amik egyre nehezedtek az anyag hosszának és gyorsaságának tekintetében. Egy-egy feladat vagy próba felépítésében is felfedeztem a nyári élményeket.

Szeptember

Innentől kezdve a mozgásokat aszerint próbáltam látni, hogy mi mutatna jól a Trafó szinpadán. Így láttam 4 párt és az abból, látszólag véletlenszerűen szerveződő tömeget, amelyek találkozások mindegyike életszerűen történik. Kontakt improvizációval kezdtünk kísérletezni párokban, amihez ilyen irányokat adtam meg a feleknek: passzív – aktív; vigyázó - durva; együttműködik - egymás ellenében dolgozik; manipulatív – manipulálható. Úgy tűnt nehezen éreznek rá legfőképp arra, milyen is irányítva lenni. Talán a konkrétum hiányzott az instrukcióimból, amikhez ezeket a túl absztraktnak bizonyultak a képeket adtam támpontul: a tárgy tökéletes tehetetlenségét a gravitációval szemben; az áldozat csak vergődéssel kifejezett menekülését, a ragadozó feladás nélküli fárasztó vérszomját; a pióca célt érő nyugalalmát; a tengeri rózsza összehúzódását. Csak a saját és a másik emberi testét látták, érezték. Hiányzott a képszerű gondolkodás, és az abból fakadó igazi kitettség a bejövő impulzusra. Sokszor kellett megmutatni amit szerettem volna. De én magam sokkal inkább éreztem, mint egyáltalán tudtam, vagy szavakkal kifejeztem volna, amit akartam.

Ezen felül párokban külön-külön alkottunk mozgásanyagokat. Kevés sikerrel. El is dobtuk őket.

A kezdeti „akármi lehet ebből” gondolat egyre inkább átfordult abba, hogy nincsen kijelölt irány, és bármit csináltunk, az parttalan maradt.

További elképéléseim a darabbal kapcsolatban csoportosak voltak, és annyit tudtam, hogy szeretném ha törzsiség megjelenne benne. Sokáig bennem volt az ökológiából ismert együttélések megnyilvánulásai: csoportos aktusok: üldözések, szimbiózis, allelopátia és a meglévő szerepek hirtelen váltakozásai. A füzetemben lévő rajzok továbbá arról árulkodnak, hogy a csoport viszonyát a egyénhez leginkább közömbösnek láttam. És ahogy az egy küzd, a hét közeledik hozzá, beszorítják, lefogják, maguk közé olvasztják. Ezekhez kapcsoltam volna még az uniszónók elemi lüktetését és azt megtörő, teret átszelő, állatszerű passzázsokat.

Házi bemutatók

A tanév kezdetével házibemutatók készítésére adódott újból lehetőség. Mind a fiú, mind lány csapat tagjai feladatul kapták, hogy olyan anyagokon dolgozzanak, amiket beilleszthetünk a darabjainkba. Így Dani trión kezdett dolgozni Balázssal és Krisztiánnal; Attilával duettet készítettünk; Ádám és Krisztián két duettet csinált. Ezeket részeikben mind felhasználtuk később.

Első próbálkozás a kompozícióra

Csináltam egy új, repetatív mozgásanyagot, ami kizárólag a földön történik. (Központunk nem emelkedhet a talajtól eső negyven centiméteres magasság fölé. Így a guggolás, fekvés és e két szint között történő mozgás volt benne.) Nyolcan a tér nyolc különböző irányába, háton fekvve helyezkedünk el. Kezdetben a gyors, önmagába visszatérő motívumból mind a nyolcan *egymáshoz képest* más-más irányokba kerültünk. Majd társaság fele a 3-as térbe, a másik fele velük szembe, a 7-es térbe érkeznek. Ezt követően a haladás után az 1-es és 5-ös térbe rendeződünk, míg végül két koncentrikus körbe jutottunk el, lábakkal a körök közös középpontja felé. A két kör ellentétes irányba forogva bomlott párokra, akik a tér négy sarkába futottak. Innen jött egy – a sarkokat összekötő mozgássor, ahol próbáltam a lehető legjobban megmozgatni a teret a táncosok indításának időbeli összehangolásával. Majd újra két csoportba rendeződve a 4-es- 7-es térbe és viszont, valamint a 3-as 6-os teret és viszont összekötő síkon mozgattam meg a táncosokat, míg egy 1-es 5-ös irányú oszlopba nem értünk. **(RAJZ!!!)**

Ha kellő gyorsasággal hajtjuk végre a mozgást – gondoltam - stroboszkóp-szerű hatást tudok elérni, és mindenki látszólag öntörvényű iránytűként villózik, létrehozva egyfajta rendezett káosz.

Első mentori megbeszélés

Bakó Tamással - az időközben koreográfusból mentorrá avanszált tanárommal először szeptember 14-én mentünk el beszélgetni a darabról szóló terveimről. Bizonyos szintű nyugtalanság volt érezhető már akkor is bennem, lévén október 28-ig, a második periódus végi bemutatók idejére a darab túlnyomó többségének készen kellett volna lennie, és még semmink nem volt rendbe szedve.

Elmondtam neki, hogy inkább csoportban gondolkodom, hogy vannak a tavalyi anyagok, és egy-kettő idej; hogy van az 'iránytű', és a másik kontakt-manipulációs játék. Csak azt nem tudtam, hogy lehet mindebből kiizzadva 12 percet kreálni. Tamás figyelmeztetett hogy alapvetően 20 perccel kell számolnom. Kaptam instrukciókat, amikbe mint utolsó szalmaszálakba kapaszkodtam, holott nemigen értettem őket. Így például: találjam ki a szerkesztési elveket, követve a klasszikus szerkesztési metódusokat, kövessem az intuícióimat, extravagánsan rendezzem a teret, stb.

További lehetőségekként a fizikai törvényszerűségek látszólagos megszegése, az ok-okozati kapcsolatok késleltetése, és ezek következményeinek térbeli eltérései merültek fel, mint lehetséges pillérek a darabhoz. Beszéltünk a lehetséges kapcsolatokról is. Elsődlegesnek a testvériség gondolata tűnt. Szabadon, mégis közösségben – így lehetünk erősek.

Megnyugtató volt a Tomás rálátása és hozzáállása a dolgokhoz. „Van még hat hetünk, Sanya.”

Új lendülettel

Hétvégenként klasszikus módszerrel próbáltam szerkeszteni a teret, a kapott segítségek alapján.

Hiányok

A mozgásanyagok gyártásával nem volt gondom. De ahogy próba, próbát követett, elmúlt a dolog villámháborúsága, a nagy ötletek és a lendületem. Én pedig nem voltam felkészülve lövészárokbá húzódní, ahol hosszú hónapokon keresztül valamit folyamatosan kell fejleszteni és tisztán tartani. Túl nagy kihívást jelentett a próbák előtti felkészülés – mindig naprakészen és mentálisan csúcson lenni hétköznap este 7-től 9 óráig, mint próbavezető és koreográfus. Nem is beszélve a teremben hirtelen újonnan adódó helyzetekről, amikre sehogy sem lehetett felkészülni. Megtanulni ellenben lehet, ehhez pedig sok türelem, idő és bizalom kell. A NoPaSá-nál a helyzetem annyiban volt más, hogy csak hárman voltunk. Legalább két-három éve ismerve őket - megbízhattam bennük, hogy segítenek, nem vetnek ki, és bátorítanak, hogy együtt csináljuk végig.

A Fiútáncban sokkal kevésbé ismertem a táncosokat, és majd háromszor annyian voltunk. Sokszor nem tudtam hova tenni a kapcsolatainkat, és nem tudtam mire számítsak tőlük. Egyáltalán mire számíthatunk egymástól. Még ők sem dolgoztak velem. Tiszta örület. Kezdett körvonalazódní, micsoda felelősség az, amivel megbízta. Bizalom-e ez, és ez olyan teher ami alatt nő a pálma? Vagy túl sok lesz, összeroppanásig sok?

Valamennyire ismerem magamat és hiányosságaimat. Szerettem kitalálni, tanítani és átadni egy mozgásanyagot – s mindezt szinte önkívületi állapotban tettem. De koreográfusként megmondani, hogy „mi van, vagy mi lesz” a próbateremben alapvetően kellemetlen volt.

Próbák előtt igyekeztem kitalálni, mit akarok megvalósítani, de hatalmas volt a különbség a tintafigurák megjelenítése a papíron valamint a térben, hús-vér emberek mozgatása között. Ilyenkor gyorsan kellett reagálni és a próba forgatagában fejben szerkeszteni, ami ritka nagy fejtörést okozott és szembesített lappangó határozatlansággal, felkészületlenséggel. Kezdetben látszólagos határozott

fellépéssel próbáltam kezelni a helyzeteket, de nagyon sokszor tévedtem. Eleinte roppant kínos volt, de ahogy megláthatták milyenségemet, már ők is hozzám kezdtek viszonyulni és nem a próbavezetői idill(em)hez. Jó volt elengedi a tévedhetetlenséget. Megláthattak engem. Segítségre volt szükségem.

A fiúk rendszeresen késtek a próbákról, vagy órákon lesérültek. Úgy éreztem, hogy csak néhányan érkeznek felkészülten a terembe. Ezt leginkább a kombinációk minőségén lehetett tetten érni. Tudom, nehéz volt a mozgásanyag, de idő múlásával sem javult a helyzet, sőt rendkívül bosszantó módon rendszerint előlről kellett átvennünk őket. Csapatra jellemző volt a lassúság, tunyaság, törekenység. Ádám komolyan foglalkozott a kiszállás gondolatával. Sokszor hogy ezt kompenzáljam nem engedtem őket pihenni.

Volt egy-két erősebb pillanat, mint például a 'halraj' nevű megmozdulásnál. Kevésbé konkrét instrukció alapján, miszerint mindenki csináljon tetszés szerint egy rövid mozgásanyagot, amit aztán nagy könnyedséggel és felszabadultan készítettem montázst, kivágva és összeillesztve mindenkiéből egy-egy érdekesnek és használhatónak tűnő részt. Ez a mozgásanyag egészen az előadásig megmaradt.

Időközben a lányok is nagy hévvel kezdtek bele a munkába. Egyik néptánc óra elmaradt és az Igazgató úr látni akarta, hogy állunk: szinte még mindig ott tartottunk, ahol júniusban; míg a lányok a semmiből, olyan figyelemmel és precizitással mutatták be születendő anyagaikat, ami szégyent keltett bennem.

A Fiútánc puszta gondolata már szörnyű mód leterhelt és a közérzetembe, a tanórákba is beférkőzött a képtelenség gondolata. Teher volt, ami egyre nőtt, és csak le akartam tenni, felhagyni vele. El akartam bújni, de feletteseimnek erről nem beszéltem. Nem tudom, mi lett volna a válaszuk.

Anyagok az első megmérettetés előtt

A szeptember 26-i héten, egy hónappal az iskolai nyilvános bemutató előtt dékán úr még egyszer ránk akart nézni, hol tartunk. Ekkorra voltak:

- a május-júniusi anyagaink: nagy támadó pozícióból és hátrafesztett karokkal indító 'állós kombináció' valamint a házi bemutatóból merítő legelső 'földes sor' ami önmagában nagyon erős, de túl tömör volt. Ezért a mentorunk tanácsára elkezdtem térben-időben levegősebbé tenni.

- a nyári élményekből születő „Zambreak”: David Zambrano inspirálta, egy sima földes-, és egy fejen állós földes kombináció (ez utóbbit csak Levente, Arnaud és Sanyi táncolták)

- 'Krisztián-Ádám duett'. Ebből kettő készült, amit később egybeolvasztottak.

- 'trió': Dani triója Balázssal és Krisztiánnal.

- 'Attila-Sanyi duett'

- Attila négyese: Levente, Arno, Attila, és én. Itt megadott karmozdulatokhoz kellett hozzáillesztenünk lábmunkát, majd együttesen kompozícióba helyezni.

- 'futós': három-negyedes ütemmutatójú, 4 taktusból álló, képletét tekintve 1-2-3/1-2-3/1-2-3/1-2-3 belső lüktetésű – neve ellenére legfőképp szökellős és ugrós rész, amivel könnyen tudtunk irányt váltani együtt, amivel 3 csapatra oszolva, térben - időben elcsúsztatva mentünk le a földre, hogy aztán újból találkozzunk a szökellésben azonos irányba, azonos időben.

- 'halraj'

- 'iránytű'

- 'piócás': páros improvizáció: egyik hordoz, a másik kapaszkodik, a lehető legkisebb aktivitással, amivel még nem rogy össze az aktív fél.

- 'hullarablós': kontakt- vagy kortárstánc órákról ismert pakolgotós játék. Lényege az érdeklődő figyelem, ahogy a passzív fél izületeinek mozgásterjedelmét vizsgáljuk

- passzázsok:

- 'Attilás haladás'

- 'LXD': lábbújtató földes haladás diagonális irányban.

- 'varánusz': azonos oldali kéz-láb egyidejű használatával hátrafele kígyózás

- 'b-boy': a földön két tenyérrel hátrafele aprózó hármas lépések.

- 'kutya': négykézláb oldalazó haladás.

Első változat – a legrosszabb csütörtök, egy hónappal a bemutató előtt

Dékán úr különösebb kertelés nélkül *folyamatokat* kért tőlünk: bár sok apró anyagunk volt, ennek a kérésnek csak két rész felelt meg. Az első a 'piócás' játék, ami majd' 10 perc hosszúságúra nyúlt. Ezt nagyon kínosnak éreztem, és ahogy a terem széléről beértünk középre és ott a 'hullarabló' improvizációt befejeztük, az egészet baljós atmoszféra lengte körbe. Ezt összekötöttük még az „iránytű”-vel.

Szervezetlenség és tanácstalanság volt érezhető rajtunk, és ezt látva az igazgató úr felbőszülve kérte, hogy mutassuk meg a többi anyagot is. Önmagunk megnyugtatására az ütőkártyáinkat húztuk elő a kalapból: Dani házi bemutatójának készült triót, Levente és Arnaud szólóját, valamint Krisztián-Ádám duettet táncoltál még el a fiúk. Ezen túlmenően Attila-Sanyi duettet és Attila négyesét mutattuk meg. De ezek kevés kivétellel mind a Fiútáncon felül születtek házibemutatókként. Ezt szóvá lett téve, azokhoz az anyagokhoz kellett nyúlnunk, amiken együtt dolgoztunk. Így elő kellett huzakodtunk a közös mozgásanyagokkal, amiket korábban soha nem próbáltunk tükör nélkül - most először viszont muszáj volt. Sorra hullottunk el fiúk, ahogy egyik kombináció jött a másik után. Az egyetlen használható rész az a legelőször született kombináció lett volna, amire már csak ketten emlékeztünk Attilával. Részünkről siralmas, Direktor úr részéről pedig siralmas és robbanási feszült volt ez a délután. Nekünk szegezve a látottak alapján jogos kérdést: mit csináltunk az elmúlt 5 hónapban, májustól októberig... Mindannyian némák maradtunk.

Érthetetlen volt számomra. Bennem végig az a kép élt, mintha egy házat keservesen felépítettünk volna a tőlünk telhető legjobb módon, de jött a tűzpróba és mindaz amit belefektettünk füsttél lett. Egyszerűen csak nem érttem. Cirka 30 perc alatt szembesültem az építőanyagunk minőségével, éghetőségével. A válasznélküliséget egy instrukció szegte meg: minden eddigit el kell felejtenünk, és ha akarunk valamit decemberben a Trafóban, egy hónapunk van rá, hogy *folyamatot* mutassunk be neki. Aznap szeptember 29-e volt.

Igazgató úr elvihartzott, ránk pedig kimondhatatlan elkeseredés és szótlanság telepedett. Emlékszem, milyen ember- és öniszonyom volt. Szörnyű volt a kudarc, ahogy a választ ismerve kérdezgettek a lányok: „Mit szólt Iván?” Este elmentem break edzésre és minden dühömet kiöntöttem azon az órán este kilencig. Részemről befejeztem.

Következő nap főpróbát tartottunk egy másik, a Várszínházba készülõ előadásnak. Mindennek folytatódnia kellett.

Dani

Dani volt az a fiú, aki az elejétõl fogva legkönnyebben váltott át lelkesedésbõl cinizmusba. Ő volt, aki legnyersebben fogalmazta meg álláspontját, személyeket sem kímélve a próbákkal kapcsolatban. Ő volt, amikor felmerült, hogy videóból szedem össze a mozgásanyagot, azt mondta inkább kiszáll, mint hogy részt vegyen egy plágiumban. Kettõs személye mégis tanított engem. Saját kútfõre támaszkodni, és türelmesnek lenni. Egyet mindenképpen meg kell említsek. Leginkább õ volt, aki az elsõ bemutatót követõen az asztalra csapott és nem engedte letargiába esni valahányunkat. Kijózanító volt kegyetlensége, ahogy nem engedte feladni. Szigorúan mellém állt, és nem átalott állandóan figyelmeztetni a *folyamat* fontosságára. Innentõl kezdve megszűnt egyedülállóságom nyomasztó érzése. Lehetett rá számítani. Együtt ültünk le, ha valami számomra nem volt világos, arany színû tollával közösen szerkesztgettük a teret; próbák előtt megkérdezte, mit terveztem aznapra. Jó darabig rá támaszkodva volt erõm a próbákhoz.

Az eddigi, heti kétszeri - hétfõn és szerdán - próbák este 7-tõl 9-ig, kevésnek illetve késõinek bizonyultak. Ahhoz, hogy a következõ alkalomra eredményt mutassunk fel, hétfõvégként is el kellett kezdeni bejárni. Lelkileg persze - ilyen hamar a bemutató után elképzelhetetlen volt, mégis - Dani szorgalmazására - már ugyanazon hét vasárnapján (október 2-án) bejöttünk próbálni. Segítsége erõt és löketet adott.

Fiútánc 2

Ezt a bejegyzést találtam a füzetemben szeptember 30-án, pénteken.

Első vasárnap

Bejöttünk tehát vasárnap próbálni. Danival másfél órával korábban érkeztünk, hogy az egy középpont táguló héjain pulzáló 'trió'-nak adjunk egy külső teret is. Így másik három embert úgy rendeztük be, mint akik kiváltják a belső trió lüktetését. Ez az alkotás viszonylag gyorsan zajlott. Mire a többiek megjöttek, már kezükbe adhattuk az anyagot, amin már csak keveset kellett csiszolnunk később. Ugyan ezen a napon igyekeztünk a meglévő anyagokból minél többet átmentve és összekötve egymással folyamatba helyezni, valamint a 'áramos' első kísérletei is napvilágot láttak. Lényege, hogy földön fekvő először kisebb, majd nagyobb léptékű impulzusok haladnak át a testek alkotta hálózaton.

Első folyamat

Hétköznapokon továbbra is dolgoztunk, és egy új ötletem támadt. Valahogy mindenképpen bele szerettem volna vinni a szisztémába az ellentétet, a harcot. Az egész darab kezdésének ezt gondoltam: a színpadon csak egy ember táncol. A többiek a tér valamennyi szélről, állva figyelnek és egy megadott ponton berohannak az egyedülihez, aki éppen felugorva a szorításuktól levegőben marad ('ugrós').

Ezt töröm szét én, a csapat tagjaitól lemaradva rontok nekik; lerombolom az épületet. A földről felkelve négy pár kezd küzdeni. Minden párharcból egy kerül ki győztesen, a legyőzött pedig lekerül az 'áramos' hálózat megfelelő helyére. Így négyen mennek tovább. Minden egyes forduló veszít lendületéből és a döntőre a két fél egészen a kifulladás állapotáig jutnak el. Az utolsó legyőzöttel az áramos hálózat teljes lesz, és elindulhat az

impulzus továbbítása. Amiből Arnaud az utolsó nagy lökettől kidobódva elkezdheti az „állós kombinációt”. Ehhez egy új, úgynevezett ’dülöngélő’ részt illesztettünk, egyhelyben álló helyzetben megtartva az alátámasztási felületet meghatározott irányokba döntjük a testünket, amiből improvizációm kezdődik, és a továbbra is helyzetváltoztató 7 táncossal véletlenszerűen ütközve/érintkezve először-másodszor - térdekre helyezett kezekkel lefele majd vissza, örvénylő guggolásba kerülnek, harmadik alkalommal pedig a ’kutyás’ földes haladással kimennek a 3-as tér irányába. Szólóm mind jobban kiteljesedik és a már-már önkívületi állapotomban Ádám visszajön értem, hogy lefogjon és kivigyen, miközben önmaga átvált „piócába”. Ekkor a szemközti 7-es irányból elkezdődik a szétbontott ’földes sor’. Körülbelül eddig jutottunk első nekifutásra.

Néztem egy Hofesh Shechter videót, aminek az egyszerűsége fogott meg. Megismételni egy-egy mozdulatot jókor, jó helyen, kellő számú táncossal erős hatást válthat ki. Ebből merítve jött létre a ’madaras’ rész. Egyszerű negyed-, nyolcad-, vagy tizenhatod zenei értékű mozdulatokat találtam, amelyek néha összezsugorítva, vagy eltolva izgalmas halmazt hoznak létre belőlünk a tér egy összesűrített pontján. Emlékszem, egyik különösen fáradtságos próba után még nem engedtem el a fiúkat, de megkértem őket, hogy ezzel 3-4 fajta mozgással improvizáljunk. Kimentünk az öltözőbe, hogy a lehető legmenőbb cuccainkat összeszedve együtt bandázhassunk ezzel a mozgással. Betettem egy erre alkalmas zenét, amibe bele tudtunk bújni és ami átjárt minket, és vagy fél órára kiléptünk a feladat végrehajtásának kíméletlen és elidegenítő hajcsár-tudatának hatalmából és ezt felváltotta a tánc. Nem is táncoltunk, mint inkább együtt mulattunk. Aztán egymást követték a zenei ötletek, hirtelen mindenki felszabadult és a zenei válogatás miatt fontossá vált. Egyszerűen jól volt ott lenni, és jó lett volna maradni is a kései óra ellenére. Végre! Ebben valamennyien egyszerre és hasonlóan mozdultunk meg! Ez annyira fiús volt és mindenkihez úgy illett! Innentől kezdve a kapucni és egyéb nagyvárosi cuccok jelenléte számszerűleg megnőtt a próbákon, még azokban a fiúkban is, amik ilyet korábban nem hordtak. Megtaláltunk egy közös nevezőt, amiben külön-külön hajlandók voltunk együtt síkra szállni.

Átkozott hétvégék

Az egész heti iskolai hajtás, és pénteken is este 9 óráig tartó próbák után bejönni előbb szombat később vasárnapi napokon igen megterhelő volt.

Ősz lévén még biciklivel vettem az irányt az iskolának ezeken a hétvégi napokon, és minden egyes oda és/vagy vissza úton tudom, arról ábrándoztam, bárcsak megroppanna a híd, vagy az átkelőnél nem vennék észre egy vonatot, vagy csak figyelmetlenül kanyarodnék az autóúton. Bármi, csak nem kelljen végig csinálnom ezt. Akkorának éreztem az elvárást, és olyan súllyal éreztem rám nehezedni a felelősséget a trafós estért, tudniillik a három részből egy csak a Fiú tánc lett volna, és a harmadik pedig a lányok darabjából és a mienkből összetett közös részként volt beharangozva. A szórólapok elkészültek már, rajta a fotóval Nóriról és rólam. Ha én nem teszek le valamit az asztalra és nem csináljuk meg a mi részünket, az egész este tönkre megy. Szégyen az iskolának, pecsét rajtunk. Folt rajtam. Mindenki aki nem tudja, hogy valójában mi történik a nap 24 és a hét elképesztően sodró és mindenképpen hiányos 168 órájában - ahol a vasárnapok után újból ott tolnak a hétfők - azt gondolná, minden a legnagyobb rendben történik, és csak be kell ülni az előadásra és venni a terülj-terülj asztalkámról, vagy éppen bárminemű kritikát megfogalmazni. De én folyvást úgy éreztem, a megnyomorodásunkról van szó. Ez a tétje a dolognak. Ki beszél előadásról? Premierről? Ki beszél rólunk? Az után a csütörtök után még sokszor, nagyon sokszor is csak fel akartam adni...

Nóra

Horváth Nóri harmad éves szakközépiskolás lány. Idén osztálytársam is. Ő kapta meg a lehetőséget a lány tánc koreografálására. Mivel közel egy helyen lakunk, gyakran mentünk haza késő este suliból, próba után. Mindketten legtöbbször roppant feszültek voltunk, és csak játszottunk ezeken az utakon hazafelé. Reklámok szövegeit összeollózva folytattunk szórakoztató párbeszédet és sokszor kalandoztunk a ködös jövőben. Tréfát űztünk saját helyzetünkben, vagy éppen túlburjánzó lelkesedéssel üdvözlöttük a másik kiemelkedő munkásságát. Sokszor jókat nevtünk, hogy mekkora „művészek” is vagyunk, és

bizonyára néhány hónap múltán már (a Harangozó Gyula-díj helyett) Kolompoló-díjas táncművészekként (az Lábán Rudolf-díj helyett pedig az általunk fabrikált) Kezén-díj egészséges lelkű, boldog, jogos és elismert művészei leszünk a társadalomnak. Olyan jókat neveltünk! Ilyenkor rövid időre együtt lélegeztünk fel.

Segítségek

Az effajta nehézségeknek egyre több hangját hallattuk, és híre eljutott a tanári karig is. Sokat jelentett, ahogy próbálták semlegesíteni a felelősséget élcélődésükkel mondván, hogy nem is látnak semmit a vállamon, és lassan mindennapos lett bátorításuk. Az a bizonyosság, hogy ők már sok hasonló helyzettel a hátuk mögött, ilyen könnyedséggel tudják kezelni jelen állapotunkat, emlékeztetett arra, hogy jóllehet fontos amivel megbíztak minket, de az esetleges bukás ellenére is a leglényegibb pont az a következő: lesz egy nap, amikor mindez már tegnappá válik. Tanultunk, sérültünk, formálódtunk, de mindörökké csak tegnap lesz. Ez az élmény két dolgot adott:

Egyrészt reményt. Ez a fajta remény a jövőre néz, de a mában gyökerezik, emberekre támaszkodik, de alapja nem ember. Efféle jövőben *egyenlők* vagyunk valahányan - szégyenkezés nélküli - gyermeki tudatlanságunknál fogva.

És egy másfajta bizalmat. Nem a *múltat* szem előtt tartó, konzisztens fáradtságos munkával kiérdemelt, hanem (ebbe) az ártatlan *jövőbe* vetett a bizalmat. Ebben pedig közösségünk van egymással, tanárnak diákkal karöltve. Amennyiben alázatosan megyünk benne együtt, előre, ez a remény és ez a bizalom nem fog megcsalni soha. Jóllehet nagy megpróbáltatások jönnek, de össze nem törünk, sok féle kétségek között élünk, de el nem veszünk.

Bakó Tamás, aki mentorunk lett a hónapok alatt, többször ült le velem beszélgetni, személyesen bátorított és adott gyakorlati és elméleti tanácsokat. Az ő tapasztalatára és nyugalomára bátran támaszkodhattam, igen sok kritikus helyen lendített át segítségeivel. Bár hivatalánál fogva nem volt hívatott ilyen mélyen belemerülni munkánkba, közreműködése nagyban hozzájárult a részek tér-, idő-, dinamika-béli hangsúlyozásához, mások letisztításához, vagy éppen elhagyásához, kiemelve azokat a már létező

mozzanatok, amik mintegy huzalra, felfűzhetik, egységbe rendezhetik az mozgásanyagainkat, életre hívva a dramaturgiát.

A bemutató hete

Lapokra írtuk fel a már meglevő részeket és a tükörrre ragasztottuk őket. Sietnünk kellett, mert kevés idő volt hátra, és sok volt az újdonság való. Eddigre ilyen nevek szerepeltek sorrendben: UGRÓS(köztük séta futás futás???) – ÉPÜLETES???) - ÁRAMOS - ARNAUD SZOLÓ - ÁLLÓS - FUTÓS - BECSÚSZÓS (ugrós lezárása, végén térdre érkezünk az egyes térbe diszperz csoportba) - KÁRTYA (diszperz rendszer egyszerre indul el, és minden mozdulatnál egy pózban megállva kikopik valaki a legutolsó mozdulatig; ekkor az első leszakadó legyezőszerűen bepótolva a mozgást felveszi és elviszi a többieket a végső pózba) - TRIÓ - DUETTEK (Krisztián és Ádám duettjének essenciája egyszerre végrehajtva) - LEVENTE SZÓLÓJA - MADARAS - HALRAJ - ATILA-SANYI DUETT - UNISONO (duetthez kapcsolódó többiek, eddigi anyagok jellegét tükröző csoportos mozgás) – BEDŐLŐS (a rendezői jobb és bal szélről bedőlve futunk a tér egy vékony sávjába, ahol egy motívumot megcsinálva futunk az átelleni szélre) – DIAGONÁL (Attila négyeséből leredukálódott hosszabb karmotívum, az előbbi vékony sáv diagonáljában térben és időben elcsúsztatva) – KI-BE (benne Ádám és Krisztián duettjével: felgyorsulnak az események, táncosok tűnnek el és tűnnek fel mindig változó számban, más-más anyaggal, megmozgatva a teret) – FINÁLÉ (mindenki egyszerre a színpadon, és maga a befejezés: újból Balázs ugrik ahogy a lelegején, de most a többiek várnak rá, és ő az utolsó. Fejjel lefelé érkezik a testeinkből összeállt KÚT-ba.

Ez utóbbi részt a bemutató előtti napon raktuk össze. Sokat próbálkoztunk, hogy frappáns véget találjunk, és nagyon sok idő - után úgy örültem, hogy végre hozzátettem mentálisan a darabunkhoz, kitalálva ezt a kutat, ami - reflektálva az eleji ugrásra, keretes szerkezetet ad, de kifordítottságánál fogva szatirikusan is hat. Ugyan ezen az estén 9 óráig kétszer kellett megcsinálnunk a készülő darabot.

Pénteken, október 28-án a délelőtti tanórák után, 13 órakor az iskola Nagyteremében mutattuk be eddigi munkánkat. Megérkeztek a zenészek is, először tájékoztak arról, mihez kérték fel őket. A zenei vezető Mizsei Zoltán az egész nézősereg lépcsőzetes

bevonásával egy magyar népdalt melódiával, burdon hanggal, tapssal, csettintésekkel építettünk fel és bontottuk le. Ebből álltunk fel fiúk egy sorba a kezdéshez, imitálva a majdani színházi eseményeket. Utánunk a lányok következtek.

Zene nem volt. Csak a munkánk és mi. Beálltunk kezdéshez a sorba. Fiúk futottak, Balázs ugrott, én ugrottam, és elkezdődött. Bakó Tamás sokszor instruált minket azzal, hogy ez olyan féle tánc, amit nem lehet markírozni csak ha belemész, akkor tudod megcsinálni. Belementünk a táncba, és közben éreztem a fiúkat. A korábban a „madaras” rész megszületésénél érzett együttes zakatolás terjedt ki a teljes folyamatra, és egységgé kovácsolt bennünket. Ahogy az utolsó jelenetben Balázs fejfelé ugrott az álló fiútestek kútjába, felcsattant a tapssal. A részünk bemutatója után gözölgő alakok sziluettjét láttam a párás ablak előtt és csak büszke voltam rájuk. Olyan büszke voltam a csapatra. Ennyi féle, külön-külön nem sokra menő emberrel együtt ilyen messzire jutottunk.

Kedvező előjelnek vehettük, ahogy a másodikos fiúk egyik lány osztálytársa, Nagy Imola ezt mondta utána: „Olyat sikerült kihozni a fiúkból, ami egy szintre emelte az összes táncost. Nem sok Petrovics Sándort láttam, hanem mindegyikötök egyénisége megőrződött. Krisztiánt régóta nem láttam valóban táncolni, Arnaud-ot pedig így még soha.”

Hársfai Noémi pedig hallani vélte táncunk lüktetésétől a nem létező zenét.

Az elsős iskolatársaink mind gratulációjukat fejezték ki, míg a már végzett kollégák az izgalmas témák mélyebb kibontását sürgették.

Ezzel a bemutatóval lezárult a darabkészítés legrögösebb fázisa, de a munkának koránt sem volt vége. Még úton hazafelé jöllehet 10 napos szünet elé néztünk Bakó Tamással a folytatásról beszélgettünk. A leggyakorlatibb - tükörtől a terem hosszanti irányába való – átforgatástól a olyan feszítő kérdésekig, hogy a csapatunk mitől lesz a közösség, vagy hogy lesz egyszerre erős és személyes a fiúk tánca. Tamás már ekkor elkezdett felkészíteni a következő fázisra, hangsúlyozva a mostani anyag állapotszerűségét, amihez nem szabad érzelmileg hozzánőni hiszen a zenészekkel együtt nagy átszabások elé nézünk a későbbi próbák vágószobájában.

November 14-27-ig

Valamivel este 6 óra után érkezett a teljes stáb a Trafóba. A rendező Angelus Iván, a mentor Hód Adrienn és Bakó Tamás, fénytervek miatt Pete Orsolya és a kamerás Dömötör Péter. Valamint az énekesek: Ágoston Béla, Mizsei Zoltán, Szarvas Dávid, Gaya Harutyunyan, Molnár Emese, Tóth Evelin, és a lány és fiú táncosok.

Ekkor találkoztunk először az énekesekkel. Kamerára - mint egyfajta külső szemre - az átláthatóság, későbbi elemzés és vágás miatt volt szükség. Nórival mindketten kártyákkal készültünk Angelus Iván metódusát követve, amelyek mindegyikén egy-egy táncrész neve szerepelt, hogy így könnyen kezelhető és adott esetben variálható lehessen az általunk összeállított struktúra.

Rövid bemutatkozás után a Fiú tánccal kezdtünk, és velünk a fiú énekesek. Hogy minden ami a fényen kívül előreláthatóan színpadra kerül bő egy hónap múlva, először lássuk, hallhassuk együtt. Zavarkeltő volt a zene és a tér szokatlan újdonsága. Minket követtek a lányok, akiket a női énekesek kísértek. Ezután a darabokban meglévő szólók párba rendezésére tettünk kísérleteket, a harmadik darab kereteit kijelölve, kutatva.

Következő napon, november 15-én az Igazgató úr behívta Horváth Nórát, Bakó Tamást és engem az irodájába, hogy az előző napi tapasztalatokat megbeszéljük. Kardinális pontként merült fel a rendezői elv hiánya. Meg kell határozunk azokat a kifejtésre váró pontokat, amelyekhez könnyen kapcsolódhat a többi rész. Valamint frazeálnunk kell. Megformálni az egész folyamatot; a mozgáskottát írásjelekkel és hangsúlyokkal tagolt mondatokból felépülő értelmes szöveggé tenni. Szavaink a kártyák, az írásjelek és hangsúlyok pedig a kártyacsoportokon belüli vagy azokat szétválasztó szünetek, tempó- és ritmusváltások. A Trafóban sok egymással nem kapcsolódó és így értelmet nem hordozó jelenetünk volt. Megbeszéltük, hogy 3, legfeljebb 4 értelmes állítást hozunk létre a kártyák csoportosításával, ezzel adva ívet a darabnak.

A Lány rész instruálását követve elkezdődött a részek pakolgatása, hogy létrehozzuk azt az ívet, amire december 2-ra el kellett készülnünk. A következő fiúpróba azzal telt, hogy kikérve a mindegyikük véleményüket, egyenként nagyon különböző rajzolatok készítettünk. Voltak egyezések, ezeket gyorsan lekötöttük, másokat kihagyásra ítéltünk, bár nagyon ragaszkodtam részekhez. Semmit nem szerettem volna kihagyni bár Bakó Tamás előre megmondta, hogy ez nehéz lesz, de mindig hangsúlyozta előnyös helyzetünket, lévén most már nem létrehozni, hanem elhagyni kell dolgokat.

KÉP

Az irodában még egyeztettük az előadásig hátralevő próbák dátumait (összpróbák zene nélkül, énekes próbák, főpróbák, ruhás hajás főpróbák) beleértve azokat az alkalmakat is, amikben közös rész került megszerkesztésre. Egyre inkább kezdett valóságossá válni, a próbák célja és maga a bemutatás is.

Vezérmotívumnak Balázs személyét és karakterét javasoltam, amit kevés további helyen kellett volna megerősíteni, hiszen indirekt módon eddig is időről-időre kitűnt a csapatból. Így a legelején ő ugrik, a „kártya”-nál ő csettint, jelt adva a felzárkózáshoz; Levente szólója végeztével ő játszadozik velünk; saját szólójánál; „focicsapat”-ban, vége ugrásnál is lemarad vagy kitűnik. Valahogy Balázs tér- és időbeli viszonya, késései és az erre adott reakciói a többiekhez képest személyéhez olyan hűnek és természetesnek bizonyultak, amit színpadra állítva derűtséget keltettek, és elégségesnek tűntek, hogy történetiségével vezérfonállá váljon. Azonban ezt az ötletet el kellett hagynunk, pont ezen valóságos tulajdonságai miatt. További eszközeink a bandázás motívuma (lehorgasztott fejjel apró lépésekkel történő együttes lüktetés), maga a keretes szerkezet Balázs ugrásaival, valamint a csoport(ok) és egyén(ek) megjelenítésének játéka lehetett.

December 20-ig

Ezeket dolgoztunk november 27-e, vasárnapig, amikor is Angelus Ivánnal tartottunk Fiú tánc próbát és újabb döntési helyzet elé kerültünk: soknak bizonyult az anyag. 25 percnél járva 5 perccel túllógunk a kívánt hosszúságon. Valamint instrukciót kaptunk arra, hogy minden mozdulat és rész karakterét először szóban, aztán mozgásban ragadjuk meg, így a már időben és tartalmában letisztult tánc által tegyük érthetővé a kevesebbet. Épp ezért mindenki feladatot kapott a következő hétre, hogy a részeket írásban jellemezzük aszerint, amilyenek belülről megéljük őket. Még mindig hiányoztak azok a kapaszkodók, amik ráncba szedik a darabot. A darab elejére tervezett „áramos”-sal különösen sokat küzdöttünk, míg az egészet kidobtuk. Nem működött úgy, amilyen képem volt róla belülről és Balázs ugrását követően egyszerűen átléptünk a következő jelenetre. „Bedőlős” részt is ahogy volt kivágtuk. Ezekkel sok időt nyertünk. Balázs szólójánál fennakadtam, mivel a

„focicsapat”-nak nem volt helye a darabban és kivettük, és próbánként változtattam a másik hét fiú helyét és táncát. Erről rendre nem tájékoztattam Angelus Ivánt és az iskola alapvető szabályát, a tértivevényes kommunikációt nem gyakorolva konfliktusunk adódott. Végül egy egyszerű körtáncnál állapotodtam meg a létező anyagok felhasználásával. A „ki-be” rész szinte naponta változott, amíg nem sokkal a bemutató előtt megtaláltunk a végső útvonalat. Ebben Krisztiánnal volt vitathatatlan szerepe. Olyan egyszerűséggel látta át a teret és eleganciával keverte benne lévő egységeket anélkül, hogy egyet is a pakolgatás miatt szerepét veszítve elhagyott volna. Csak hálás voltam neki. A finálé - bár hajthatatlanságom okán nem hagytuk ki pedig - mindvégig roppant bizonytalan maradt. Sok más apró változtatást eszközöltünk december 20-ig, amiket nem részletezek. Azonban meg kell jegyezmem, mind a nyolc fiú teste és tónusaik igen különbözők voltak, amire ugyan azt a mozgást nehéz volt adaptálni. Sok-sok tisztázó próba ellenére sem változtak olyan apró, ám fontos dolgok, mint a bandázós részben a plié, vagy a csukló állapota.

Magam is egyre több időt fordítottam a tánc elsajátítására, annak ellenére, hogy a mozgásanyag nagy része tőlem származott. El kellett kezdenem nem koreográfusként, hanem táncosként jelen lennem a próbákon. Ekkor sok részlet tisztult ki. Súly, tekintet, irányok, biztonság.

Erre az időre mindenki szólója elkészült. Enyém talán legutoljára. Nem mindig volt tervben, le is mondtam volna róla, aztán a „trió”-ba terveztük beszerkeszteni a még nem létezőt, de a folyamaton belül sehol sem találtunk neki helyet. Két héttel az előadás előtt felmerült, hogy az egész este elé, mint egy előjáték vagy nyitány kerülhetne. Ezt nagy megtiszteltetésnek éreztem. Szólómat hosszú ideig szerkesztgettem, és rendre olyan mozdulatokat raktam egymás után, amelyek kivitelezése nagyon fáradságos volt. Minden alkalommal nagy nekiveselkedés kellett, hogy a kényelmi zónát messze elhagyva, egyáltalán apró darabokban gyakoroljam, nem is beszélve arról, amikor ezt a majd másfél perces mozgásanyagot decembertől egyhuzamban kellett már táncolnom. A teremben egyedül töltött órák, a csúszós pulóverek, lüktető zene vagy épp a csönd, s mindezeket átható belső készítés: a hit és bizonyosság (hogy célja van a Fiú táncnak) és a korábbi gyógyulás és sok minden más felett érzett hála, a mozgásomban érzett különleges üzemanyag - egyfajta válaszként emésztő szenvedély - meghozták az eredményt: a sok folt és seb árán elkészülő szólót, ami az 5 év táncolás alatt az eddigi leghosszabb, legfizikálisabb anyagom lett. Ádám is csinált magának egyet, azonban nem került be a darabba. Volt egy kiemelt helyen lévő duettjük Molnár Danival, ami végül Dani szólójának helye lett. Ugyanis fizikuma sok mindent nem engedett meg neki. Sérülése után és ekkor is

olyan jó volt kiállni mellette, foglalkozni vele, töprengve vele együtt keresni a helyét. Bár elmaradt az egyedüli megmutatkozás lehetősége, elképesztő volt érezni hálás közelségét ezekben az időkben, ahogy együtt kerestük a lehetőséget és mozgást, és ha nem sikerült, újra és újra próbálkoztunk ugyan azzal a reménykedéssel, hogy ő is szólózhata. És jó volt éreztetni vele, hogy egyáltalán nem felesleges, hanem értékes tagja a darabnak. Egyáltalán nem bánom, hogy mindvégig velünk dolgozott. Sőt a dolgozatom végén szeretnék rámutatni, ő mit adott hozzá az egészhez.

Angelus Iván ahogy közeledtünk a 3 napos színházba költözéshez, egyre több időt töltött velünk a teremben. A kezdetben feladattal megbízó igazgató, majd a szigorú rendező ekkor adta első jeleit törődésének, előlépve a számomra darab-érdekű ridegségből. Ez nekem nagyon fontos volt, a kapcsolat, ahogy a bizalom nem feladat adásában, hanem abban jelent meg, ahogy köztünk van, ahogy a táncosaimmal bánt, és ahogy valóban nevünkön szólított. Színészi és táncszínházi tapasztalatából olyan finom instrukciókkal segített minket, mint a tekintet, érzékelhető tér, puha időzítések kidolgozása, s ezzel aprólékos munka fázisába terelt minket. Meglepő volt, ahogy elengedte a korábban megkérdőjelezhetetlennek tartott elképzeléseit, én legalább is nem találkoztam ilyen lazasággal a kosztüm ügyében. Akár hordhattunk mintás ruhákat is kiegészítőkkal, kendő, sapka, csuklószorító... Ez ettől még inkább a mi táncunk lett. Úgyis egy korábban kapott instrukció alapján, nekem a decemberi Trafó sokkal inkább hasonlított egy törzs vagy falu belső közösségének megfigyeléséhez, mint egy előadó esthez, amiben fiúk és lányok közössége táncol, és amely belső aktivitásának lesz szemtanúja a közönség.

Zenészekkel

Mindösszesen hat próbánk volt előrevetítve az énekesekkel, amik között volt, hogy nem tudott mindegyikük megjelenni. Sokáig lekötött zenéről volt szó, mint a lányoknál, de végül a bemutatókon is körülbelüli vázra improvizáltak, míg a tánc teljesen kötött volt. Így kellett velük nekünk nyolcunknak kapcsolatba lépni, közös jeleket keresni. A nézők közül, akikkel később beszélgettem, nem tudták elképzelni, mennyit próbálhattunk együtt, hogy ilyen összhang jöhetett létre táncos és zenész között. És bárkinek világos lett, hogy egy-két

zenei ritmusváltáson kívül nem volt egység, és lényegében a táncosok összhangjára reagáló zenészeken múlt az egység, csodálkoztak.

Szarvas Dávid beatbox-olt, Ágoston Béla és Mizsei Zoltán pedig a ritmust kiegészítve számos hangszínnel teljessé tették a zenét. Legtöbbször elsöprő erejű muzsika született, de amikor egyik próbán szelídebbre kellett venniük ugyanezt a stílust, nagyon visszavetett bennünket. Úgy éreztem, ha korlátozás nélkül, gyeplőt elengedve játszhatnak velünk, mulathatnak, düböröghetnek és kattoghatnak, mi nekilódulunk, és önfeledten, szinte önkívületben, képességeink határán táncolunk.

Nagyon érett, figyelmes, Magyarország talán legjobbjával hozott minket össze az igazgatónk. Nagy nívót szerezve az előadásnak, és ez nekünk iskolásoknak nagyon nagy megtiszteltetés.

x. Kép: Az énekesek: Gaya Harutyunyan, MolnárEmese, Tóth Evelin Szarvas Dávid, Ágoston Béla, Mizsei Zoltán,

A színházban

December 20-án költöztünk be a Trafóba. Ahogy átértünk az iskolából már ott várt minket a fény, amiről addig nem sokat tudtunk, és az előre egyeztetett pofon csapott tér: fekete alapterületen fehér négyzet elforgatva feküdt, így kiadva egy szabálytalan oktaédert. Átmozgatás után bemehettünk a térbe szokni a fényeket, beterelni a darabokat. Szokatlan körülmények, megfosztva a nehezen megszerzett biztonságtól elszigetelődést adtak a többiektől, ami állapotból az igazgató úr bátorító szavai mentettek vissza a csoporthoz. Ez nagyon sokat jelentett. Délután tartottunk egy lejáráó próbát is, a szünetet követve este 8 órától pedig sajtós-filmes főpróba következett énekesekkel, kosztümben, sminkkel.

Legutolsó változat szerint Mizsei Zoltán kezdte el az estét az ének megnyitásával, amibe cél volt a nézőket is bevonni. Mind a 15 táncos, fiúk-lányok, a térben állt. Ekkor volt lehetőségünk felvenni a kapcsolatot a közönséggel, összebarátkozni a bemutató visszafordíthatatlan gondolatával. Így időt kaptunk integrációba helyezni a belső táncoló közösség, és a kívülről fürkésző személnők egyszerre jelenlevő kettősségét.

Minden előadás előtt közvetlenül egyedül egy szobában hálát adva lettem a darabot, hogy így ne magamat, hanem a rajtam túlmutatót adhassam a nézőknek.

A fiúkkal laza csoportban álltunk, és tudva, hogy nemsokára tényleg elkezdődik, és megmutatjuk, min dolgoztunk eddig a táncteremek rögös, ám távolról sterilnek és kitaposottnak tűnő balett szőnyegén. De mi tudtuk, amiről talán fogalma sem volt a nézőknek - egymás és saját bőrünkön éreztük - hogy az érzelmek milyen szélsőséges skáláján mentünk át együtt; a szünni nem akaró kétségektől a jövő könnyed ígéretéig; a gyötrelemtől a pillanatnyi dicsőségig.

Egy pillanatot sem akartam elmulasztani abból, hogy velük legyek. Bár tudtam, hogy a zene felhangzása után nincs sok hátra - és ahogy kihagy a zene és a totál fény átkúszik gegen fénybe, nekem indulnom kell - még utoljára végimentem a srácokon. A Srácaimon. Utolsó kapaszkodóként egyesével összepillantottunk, hogy megerősítsem: együtt maradunk. De legközelebb már csak a darab után találkozhattunk így. Szólóm után ugyan együtt voltunk a színpadon, mégis testünkben külön-külön kellett végig mennünk az egész darabon.

Átmennünk. Fiatalok voltunk és felkészültek és jóllehet, csak pillanat az egész, mégis volt ebben a kötelező szétszakadásban a múlandóból valami iszonyatos szomorúság és mélaság; de a bizonyosság, hogy újra találkozunk, feneketlenné és szenvedélyessé tette az elválást.

Nehéz a darab további részeiről írni, mert benne voltunk.

Az első előadásban frissebbek voltunk, és szép sikernek éltem meg. Jó kritikákat kaptunk, és valaki azt mondta, hogy „A darabokban remény volt és fiatalság, és hogy jó volt látni, hogy a művészet tud ilyen is lenni.” A másodikban többen küzdöttünk a túlélésért, egyrészt a fáradtság ellenében, másrészt a pszichikailag, mert az összehasonlítás az előző napival lekötötte megterhelt figyelmünket.

Angelus Ivánnal az első este után váltottunk pár szót. Magáról a darabról struktúrájáról beszélgettünk. Jónak találta első zsengeként, és azt hiszem igaza volt. Mozcásanyagban, struktúrában valóban zsenge volt. Fülöp **László, az én mentorom pedig...** És neki is igaza volt. Bár ez volt a legtöbb, amire képes voltam, és amire képesek voltunk, azt hiszem más is történt a színpadon, sőt már előtte is a teremben.

Vezetőként

Először voltam életemben ilyen nagyszabású munkafolyamat vezetője, ráadásul úgy, hogy kortársaimmal táncoltam együtt. Ez külön nagy kihívást jelentett. Szerettem, hogy taníthatok nekik mozgásanyagot, hogy mozgásomból amit meg tudtak csinálni, a legjavát oszthattam meg velük, amijük még nem volt ezért keményen kellett küzdeniük. Szerettem átadni, és nem visszatartani. Ez sok energiát adott viszont. Én ettől éreztem helyemet a csoportban. Ezen túlmenően éreztem a felelősséget, hogy amilyen morálisan a vezető, olyan lesz a csapat is. A dolgozat elején a táncról ecsetelt gondolataim miatt is felcsigázott a lehetőség, hogy olyat alkothatok, amit érdemesnek találok a színpadra vinni, annak ellenére. Aztán a hangsúly a 'mit alkothatok' kérdés helyett a 'hogyan alkothatok' kérdés felé tolódott el. Próbákon és azokon kívül – bár rengetegszer előtört a keserűség és gondterheltség belőlem, igyekeztem ahhoz tartani magam a pszichológiai veszélyfaktorok ellenében, hogy arról és úgy beszéljek, tanítsak, instruáljak, ami épít, ami jó, ami érdemes és tiszta, ami megdicsérhető - a tengernyi frusztráció ellenére.

Valamint fel kellett ismerni, hogy a vezetés nem pozíciót, rangot jelent, vagy jogot képez, hanem szolgálatot, egy egyszerű gondolatnál fogva: azt csináld a másikkal, amit szeretnéd, hogy veled is csináljanak. Próbáltam szem előtt tartani, hogy mindegyikünk kellemetlen tulajdonságai - habár személyiségünkből - de nem létünkből fakadnak, hanem korábbi időkben elszenvedett hiányokból származnak.

A békére való törekvés ebből származik, amit szintén esszenciálisnak tartok.

Ezen felül fontosnak találtam az átlátszóságot, ahogy az egy idő után így életre hívott közegben már nekem sem kellett takargatni hiányosságaimat, és így átélhettem, ahogy a csoport is lassan gyakorlatba helyezve az utóbbi három mondatot, elkezdett elhordozni engem.

A minőségi időt is fontosnak találtam, amikor ketten mentünk be a terembe, és dolgoztunk a próbákon felül.

Ezt inkább a vezetés minőségének tudom be, de az együtt töltött idő, és a következőkben leírt gondolatok miatt az előadás utáni sikereik az én örömeim is lehetek: ahogy Krisztián büszkén újságolta korábbi tanárai dicséretét, és hogy Arnaud egy, Attila pedig két felkérést kapott a soron következő trafós fellépésre - ezek közül egyiket közvetlenül a második előadás után az öltözőben.

Két féle törvény

Újfent figyelembe véve azt, hogy közel azonos korúak, azonos státuszban diákként voltunk jelen, más, korábbiaktól eltérő helyzet állt elő a próbákon, amihez, hogy működtessük, saját kereteket kellett szabnunk. Amikor Bakó Tamással szeptember közepén beszélgettem a lehetséges pillérekről, szervező erőről a közös munkához, többek között említette a képességet testvériség megteremtésére. Mégis mi lehet az, ami közösséggé tud formálni nyolc, 18-27 éves fiatalembert?

Van egy gyakorta használt mondat. "Az erősebb győz, a gyengébb pedig elhullik; ez a természet rendje." Ez a hozzáállás a dolgokhoz, főleg emberek esetében könyörtelen és törvénykező.

Mindannyian azért foglalkozunk tánccal és azért is vettek fel tánciskolába bennünket, mert láthatóvá vált belőlünk valamiféle rátermettség a komplex mozgásra; egyfajta erősség. Az

élet más területein lehetünk igen gyengék és elmaradottak, ide azért jöttünk, hogy az erősségünket csiszoljuk, műveljük tovább, és - ez nagyon komoly dolog - valamiben kiemelkedve, megszerezzük életünk létjogosultságát. Hogy elmondhassuk „szükség van rám.”

Mégis az együtt töltött idő alatt számtalanszor kiderült, hogy ez az *erősség dolog* igen sérülékeny, és ha gyakorlatba ültetnénk, ahogy a természet(es)ről gondolkodunk, mi magunk válnánk gondolkodásunk áldozatává.

Kezdve velem. Táncosként a csapatban a itteni tapasztalat és mozgékonyság terén én voltam a legelőrehaladottabb, azonban említettem már, hogy próbavezetőként, koreográfusként rendre csődöt mondtam. Kellett, aki segítsen. Volt olyan fiú, akinek szorgalma magasan felülmúlta a többiekét, mégis koordinációban gyengébb volt. Más tág testű volt, de nehezen tanult, valamint ingatag volt jelenlétében. Ismét más pillanatok alatt átlátta a teret és jó érzéssel rendezte azt be, mégis hiánya mutatkozott a formák átvételében. Volt akinek több téren egyszerre adódtak nehézségei. Küzdöttünk lassúsággal, pontatlansággal, hanyagsággal. Volt, aki fizikailag könnyedén, vokálisan viszont nehezen fejezett ki gondolatokat és ez sokszor élcélődés tárgya lett. S mindez hogy jön ide? Majd fél évig egy teremben voltunk heti több alkalommal hosszú órákon át. Kezdetektől az is nagy formáló erő volt, ahogy az iskolát valamennyi már elkezdett, de jövőre maradó fiú diákja részt vehetett a közös munkában. Nem volt válogatás. Abból dolgoztunk, ami volt. Sokáig kételkedtem, de elég lett. Sőt.

Minden fiú más-más képességgel rendelkezett.

Ha egymás felé a saját képességink és tulajdonságaink – az ajándékba kapott tehetség, idővel letűnő briliáns gondolatok vagy épp a forgandó igazság - alapján közeledünk, félő, a darab - ami számomra az emberek bizonyos értelemben egységbe helyezése a színpadon - nem születik meg valójában, mert nem születik meg köztünk sem. Emberileg pedig úgy éreztem, nem hagyhatjuk köztünk a kapcsolatokat random módon kialakulni és megszilárdulni, alapvető természetünk bunkereiből bombázva másokra. Ennél maradandóbbra, emberhez méltóra volt szükségünk már a próbateremben.

Többször előfordult, legjellemzőbben az „iránytű” bonyolult terelésében, hogy elszakadt a gyorsabb felfogásúak cernája, látva - mozgásban amúgy ügyes – a magam és mások többszöri, valóban bosszantó értetlenségét. Akinek igaza volt, belecsimpaszkodva igazába, engedte érezni jogosultságát arra, hogy ő jó; és ahogy a lassabb fiú próbálta megvédeni

önmagát igaztalanságában és értetlenségében, valami nagyon keserű volt a levegőben. Később ezeknek a gyorsabb, okosabb fiúknak másban, például a mozgásban volt szüksége külön segítségre, amikor például a lassabb nem volt ott; de én ott voltam, láttam és saját bőrömmön tapasztaltam mindkét félt, de rendre a többiek is.

Ilyenkor azt éreztem, hogy a szép, tehetséges vagy intelligens tánc ha nem is felülírja, de mi magunk engedjük vetekedni a másik ember életének értékével. Miközben a tánc más területein - nem hogy mások, hanem - mi sem tudjuk a magunk által mások elé állított mércénket megugrani. Ez annyira embertelen.

Mindannyiunknak irgalomra, befedettségre volt szükségünk. Egyszerűen azért, mert megtapasztalva a keserű oldalt akarod, hogy úgy bánj a másikkal, ahogy szeretnéd, hogy veled is bánjanak.

A szelektív dologgal csak az a baj, hogy mélységesen elfeledtetni velünk ezt az életet adó szabályt, eltávolítva bennünket egymástól.

Azt hiszem így fordult meg a sorrend ez a sorrend: A fiúkban egyre inkább előtérbe került, hogy mind ugyanúgy emberek, akik ugyan másban, de ugyanúgy hiányt szenvednek valamiben. És a tökéletlenségük mellett *valamilyenek*. És csak ezek után került a fókusz arra, amilyenek *nem*. Hiányosság helyett *szükség*. Vetélytárs helyett ember. Csoport helyett közösség. Valamilyenek. Ez nem tánctechnikai kérdés. Hiszen emberekről szól. Nem mondom, sok próba telt el ennek kialakulása nélkül, és az sem igaz, hogy amikor megtaláltuk, végig fent tudtuk tartani ezt a gondolatot; vagy hogy ez a tevékeny elfogadás állapota valamikor is egyszerre volt jelen mindenkiben. De a kemény palástok időről-időre fellebbentek, és engedték meglátnom, hogy kik is ők valójában. Puha életek, akik az életről alkotott képük ellenére csak élni akarnak. Ettől vigyázni való, könyörületre és szeretetre vágyó *férfiakként* nézhettem rájuk. Azt gondolom, hogy az egész szellemiséget megalapozta egyfajta előkép, ahogy kezdetektől az iskolát valamennyi már elkezdett, de jövőre maradó fiú diákja részt vehetett a közös munkában. Nem volt válogatás. Abból dolgoztunk, ami volt. Sokáig kételkedtem, de célt értünk.

Így Leventéből sérülékeny de a többiek által megerősített ügyes akrobata marat; Ádamból sérülékeny és csendes, de mindig alázatra indító fiú maradt és törekvése lévén legtöbbször ő és Attila vitt vissza a fent részletezett gondolatokhoz. Krisztiánból sérülékeny, de éleslátó külső szem vált. Daniból sérülékeny, de jó időre a jobb kezemmé avanszált segítség; Balázsból sérülékeny, de humort közénk behozó fiú lett; Arnaud sérülékeny de tisztelet érdemlően dolgozó fiú vált.

Hivatalosan volt egy hierarchia: én voltam a koreográfus, a 7 fiú pedig a táncosok. Később ebből Dani társ-koreográfusnak lépett elő. Sokan közülük a sajátjukéban magam gyengeségeimre mutattak rá újra és újra. Emlékeztettek. Hogy nem azért vagyok a főnök, mert így igazságos. Hanem máshogy, de pont olyan vagyok mint ők. Közülük való egy vagyok, aki ezt a 'posztot' is, mint a tehetségét, iskolai képzést, családi háttérét, gerincem gyógyulását, csak *ingyen, ajándékba* kapta. Mintha csak edények lennénk, akikben különböző anyagokat tárolnak. Kiben ezt, kiben azt, és mindenki felelősséggel tartozik számomra adni és használni a benne levőt, amit bele öntöttek. Aztán idővel, amikor kicsit fellelegezhettünk az október végi bemutatót követően tudatosan is figyelhettem vezetéssel kapcsolatban korábban elsajátítottakra, tudniillik aki elől akar járni, annak a többiek szolgáljaként tegye.

Mindeközben szemünk előtt bontakozott ki valami, aminek maga a tánc nagyon tetszetős képe.

A fiúkkal testünket a mindennapos, az iskolai órákon felüli fokozott igénybevételnek tettük ki. Végig láttam rajtuk és éreztem magamon, hogy ezzel felgyorsítjuk annak idő előtti elhasználódását; ennek ellenére folytattuk a rendszeres testgyakorlást. Miközben (el)használom a testemet, létrehozok valamit. Miközben az egyiket nem kímélem, „igen” vagyok a másik számára, hogy magam is a műalkotás egy kis része lehessen. Olyan, mint a gyertya lángja, hogy miközben fényt ad, maga felemésztődik. A szabadság ekkor ezt a felemésztést jelentette számomra. Részemről a szabadság gyakorlása pedig a nekik adott a plusz próbaidő volt. Az időm pedig megint csak nem az enyém – hanem ahogy azóta is sokszor elfelejtem: ugyancsak ajándék - amit kötelességeimen túl arra is használhattam ami kényelmemen felül a táncosok hasznára vált.

2012 januárjában, amikor bementem Angelus Iván igazgató úr irodájába szakdolgozati témaválasztás ügyében, és megemlítette a Fiú táncot mint potenciális témát, ebben a közegben hangzott el a mondat: „Korábban még ilyen felebaráti szeretetet nem láttam próbavezető és táncos között. Ahogy nem érdek motivált vagy szabott határt, és nem voltál személyválogató, hanem külön-külön figyelemmel fordultál feléjük, munkaviszony helyett *alanyi* alapon. Ettől vált eredményessé a 'Fiútánc'. Ettől működött.”

Ez a egyenlőségre emelő gondolkodás ugyan nem változtat meg semmit a személyek képességein, viszont önmaguk - a többiektől megkülönböztető - kiválóságát alárendelve az egésznek, egymás hiányát kipótolva elkezdhetünk felépülni egyénekből közösséggé.

Bámulatos, hogy a test pont így működik, mi pedig a test tér-, idő-, dinamikabeli mozgásával foglalkozunk. Tulajdonképpen megjelenítettük a bennünk működő törvényszerűséget, ami nem a szelekció, hanem az alárendeltség, közösség és szeretet törvénye.

Interjúk

Fontosnak tartom megjegyezni, hogy az iménti olvasott fejezet lejegyzése után kezdtem készíteni az interjúkat. A 30-60 perc hosszú interjúkat születésük időrendi sorrendjében hozom le a pártatlanság érdekében. Adott válaszaikból pedig a köztünk létrejött kapcsolatra, annak változására, a közösség és annak formálódására valamint a darab lehetséges erejére vonatkozóakat közlöm. Ezek reflektálhatják, megerősíthetik vagy gyengítheti a fentebb írt soraimat.

Arnaud Blondel

PS: Hogy indultál neki a Fiú táncnak?

AB: A csoporttársaimon kívül nem ismertelek titeket, és azt tudtam, hogy csak B csoportos vagyok és nem is vagyok ügyes táncban. Tudtam, hogy fel kell emelni a saját szintemet.

PS: Mi segített neked hogy elérd azt a magasabb szintet?

AB: A rengeteg gyakorlás: Idős vagyok már, és többet kell gyakorolnom, mint nektek, meg jó volt a mozgásanyag.

PS: És a csoportban?

AB: Jó energiát tudtál behozni a terembe. Amihez lehetett kapcsolódni. Empátiát. Meg nem hagytál ott senkit. Neked fontos volt, hogy mindenkinek jó legyen. Ha valaki ideges volt, lehet, hogy te is ideges voltál, de időt adtál rá akkor az ebédszünetből.

PS: És mi volt a hiányom, mint vezető? Elején nagyon határozatlan voltál és lehattél volna szigorúbb, de emiatt lehetett jó a hangulat. Sokszor te sem tudtad, merre megyünk, és volt olyan időszak, amikor azt mondtad: „Lehet, hogy nem kellett volna vállalni.” De annyira

X. kép: Arnaud Blondel

durván próbáltál valami jót csinálni... Muszáj volt segíteni rajtad, mert annyira segítettél rajtunk.

PS: Mi volt az ereje szerinted a darabunknak:

AB: Hogy csapat vagyunk és a kollektivitás fontos volt.

PS: Változott valami közted és a fiúk között, akár ma is?

AB: A Fiú tánc alatt szorosabb kapcsolat alakult ki köztünk, mint gondoltam. Előtt nem gondoltam, hogy néhány emberrel együtt tudok majd dolgozni, és ez nagy eredmény.

Szilágyi Krisztián:

PS: Mi jut eszedbe a Fiú táncról, próbákról?

SzK: Próbafolyamat nagyon sokszor unalmas volt. Csak csináltam amit kellett, de magamat feleslegesnek éreztem, nem éreztem, hogy kíváncsiak vagytok rám, és ezért nem is szólaltam meg az elején.

PS: Ez megváltozott később?

Ha igen, mitől?

x. kép: Szilágyi Krisztián

SzK: Fontosnak éreztem magam a darab és a te szempontodból is, mert megkérdezted, hogy mi gondolok, és megfogadtad a tanácsaimat is. Így fontossá váltam a darab számára is sőt, az enyémnek éreztem, nem csak amikor én táncoltam, hanem a többi résznél is amiket segítettem kitalálni.

PS: Mit gondolsz a darabban vagy a készületben volt szeretet?

SzK: Végig éreztem a szeretetet. Mindent engedték és szelektálták, nyitott voltál mindenkire. Hogy mivel töltjük meg a kutat, azt te mondtad meg.

PS: És te mit töltöttél bele?

SzK: Logikát. Meg azt próbáltam érthetőbben elmondani, amit te mondtál, vagy más ötleteket adni. És a humort. Titokban próbáltam magamat és a többiekét szórakoztatni a próbán, aztán néhány ilyen komolytalan ötletem is belekerült a darabba.

PS: És a többiek? Ők mit töltöttek bele?

Levente volt a vonóhorog. Fizikailag mindent elsőre megcsinált, pl. a hátra bukfencből fejenállás... Nélküle feladtam volna. Ehelyett belekapaszkodtam: csak miatta megpróbáltam még és még. Ádámtól a nyugodtságot kaptam. Soha nem volt ideges, feszült. Attila a kérdéseket adta hozzá. Néha idegesítő volt, ahogy neked, neki is később lett egyértelmű sok minden. Mindig kérdezett, és háromszor elmondtuk, és úgy tűnt, lassít minket, mégis valahogy az ő kérdései miatt hamarabb álltak össze a jelenetek. Arnaud volt a citromlé a szájban, ami összeránt és aki odacsap: „Na jó, csináljuk! Álljunk össze”.

Balázs volt a curry: bohókás plusz íz a csoportban. Aztán ő is sokat kérdezett, de humort is behozott még.

PS: Mit gondolsz, sokféleségünkben hogyhogy nem oltottuk ki egymást?

SzK: Mint sok fűszer együtt, ami mégis jó ízt ad, olyanok voltunk. (Bocs, csak kajás példákat tudok mondani.)

PS: De mégis mi volt az, ami segített, hogy jó ízű legyen, és mit fűszereztünk meg egyáltalán? Mi volt egyáltalán a gázláng?

SzK: A gázláng az idő volt. Meg az alázat. Hogy hagytuk egymást érvényesülni. Nekem az alázat, meg hogy meghallgatjuk egymást mindig fontos volt, de itt másoknak is fontossá vált.

PS: És én mi voltam?

SzK: Kerítés voltál. Nem hagytál elbóklászni. Egyre közelebb akartál minket vonni.

PS: Mit tud ez a kerítés?

SzK: Türelem, szeretet. Először nem éreztem, hogy egyenrangúak lennénk. Amikor nagy teher volt rajtad és Dani segített neked, eltűntél, és azt nagyon utáltam. Csöppet sem sajnáltalak, mert a te feladatod volt, neked kellett megoldanod, de elbújtál, és ez rossz volt. De talán te nyitottad meg az alázatot bennünk egymás felé. Aki leghamarabb érezte és éreztette velünk, hogy egyenrangúak vagyunk és mindenki ugyan olyan fontos. Ha nagy hangzavar volt, lekussoltattál és lehetőséget adtál mindenkinek, hogy megszólaljon. Ha valakire nem figyeltünk, odafordítottál minket. És nem volt baj, hogy oltári nagy baromságokat mondtunk, mindig meghallgattad, aztán az idő szűkössége ellenére is nyitott maradtál a poénokra, megnyilatkozásokra.

PS: És az előadás: mi emlékezetes neked belőle? Volt közösségi élményed?

SzK: Szólóztam. Azt éreztem, minden rajtam múlik, félttem tőle, de élveztem is titokban. A közösséget pedig csak az egyik este, de ekkor végig éreztem, hogy nem Attila, Dani, Balázs, én... hanem *mi* vagyunk.

De a legtöbb élmény a második előadás után volt. Amikor egy osztálytársam sírva jött oda hozzám, és azt mondta, hogy miattam sír, mert emlékszik, amikor az előző iskolába együtt jártunk milyen béna elsős voltam, és most meg végig csak engem tudott nézni. Nagyon sok jót kaptam akkor.

PS: Neked a folyamatban volt olyan érték, ami fontossá vált? Amit eközben tanultál? Ami külsőből belsővé értékévé vált?

SzK: A szeretet... Amikor valaki(ke)t nem tudsz elviselni, és együtt kell lennetek a teremben... Az ellenszenv nem múlt el, de elkerült az előtérből. Arra tudtam figyelni, hogy

ő(k) is a 8 fiú közül való. És ez fontos lesz később a csoportomban, vagy majd a társulatban is. Jó, hogy megtanultam.

PS: Mi volt az a külső hatás, amiért ez belső értéké akartad tenni?

SzK: Az, hogy nem úgy voltál kerítés, hogy a csoportot összetartottad. Érzelmi kerítés voltál, nem fizikai. És ha ez nincs, nem ilyenek születik meg a darab. Új értelmet nyertek a pozitív érzelmek általad. Érzelmi állapotot nyertek, amiben az érzelmek nyertek új értelmet. Mint a biztonság, szeretet, törődés, figyelem, alázat, türelem, bátorság, hogy merjek az lenni, aki vagyok. Kipróbálni az újat, hogy mi működik, vagy mi nem. Hogy merjek átkapcsolni „táncos-gombról” „Krisztián-gombra”.

PS: Durva, hogy ennyi idő után ilyen részletesen emlékszel ezekre!

SzK: Ezek maradandó élmények. Megkérdeznél 5 év múlva, akkor is ezeket mondanám.

Molnár Dániel:

PS: Szerinted min múlt, hogy az első bemutató keserű tapasztalata után mégis létrejött a darab?

MD: Kicsinyes lenne azt mondani, hogy „Ha én nem lettem, volna...”. Ugyan így született volna valami, de cinizmusom, ami amúgy nagyon rossz, sokat segített. Meggyorsította a folyamatot. És a mutassuk meg azért is hozzáállás. Nincs semmi sem elveszve, hülyeség azt gondolni, hogy jobb feladni. És egy rengeteg időnk van.

PS: Mi volt a motiváció abban, hogy meggyorsítsd a folyamatot?

MD: Az, hogy szerettem veletek dolgozni. Élveztem a próbákat, és hülyülés ellenére is haladtunk, még akkor is, ha látszólag nem jutottunk előre.

PS: És a személyek milyenek voltak? Te milyen voltál?

MD: Én nem jelentettem külön személyt, még a szólómat is úgy csináltam, hogy integráltam a te mozgásanyagoddal a sajátomat. És hogy volt-e főszereplő? Balázs volt a mókamester, de a koreográfián belül egyenrangúság volt, főszereplő meg te voltál, már csak azért is, mert az egész darab alapja a te szólóból indult el májusban. Decemberben az egész darab a szólóddal kezdődött, ami Iván ötlete volt aztán a lányokkal közös részben a Nóris duetted volt az egyik lehangsúlyosabb kettős. Egyébként jó, az embereknek fellelegzés látni, ha van egy vezető és hogy a csapat nincs magára hagyva - ezt nézői szempontból gondolom.

PS: A próbákon volt, amit hozzátettek, vagy elvettek a személyek?

MD: Attila baromi kreatív, de nagyon nehezen értett meg dolgokat. Az időből elvett, a darab szempontjából hozzátett. Krisztián gyors problémamegoldó, rögtön volt legalább 1 kiutat, és ezzel gyorsította a folyamatot. Ádám szerintem nagyon sokáig nem tudta eldönteni, hogy mit szeretne. Aztán a végére behelyezkedett az egészbe. Balázs a dolgokat megértette, a mozdulatokat viszont eléggé nehezen fogta fel. De később amikor megtanult valamit, az szinte tökéletes volt. Arnaud végig nagyon lelkes volt, mindent nagyon élvezett, kivéve amikor nem haladtunk a próbán.

PS: Volt konfliktus?

MD: Azt vettem észre, hogy volt konfliktus, de nem volt. Fáradtságból, de nem volt benne méreg. Ezzel leadtuk a feszültséget, de azért nem robbant ki, mert jó volt a munka.

PS: Előadás?

MD: Olyan volt, mintha az első nap mindent beleadtuk volna, és elfáradtunk a másodikra.

PS: Neked mi volt az a próbafolyamat során, vagy az előadásban, amit tanultál. Benned emberileg történt valami, vagy a csoportosan, ami érdekes a leírásban, vagy az előadásban.

MD: Biztos, hogy elfogadóbb lettem. Sajnálom, hogy nem tudok leadni, hogy eszméletlenül törekszem arra, hogy dolgok tökéletesek legyenek. Ha valaki nem érti meg negyedszerre, a harmadik nézőpontból, akkor fel megy bennem puma. De itt megtanultam, hogy ne így legyen mert velem is sokszor előfordul, hogy nem értek meg valamit.

PS: Ezzel most szembesültél?

MD: Hát igen, ez jó önismereti dolog volt, hogy nem értek meg valamit, és mások is türelmesek velem, és akkor én miért nem vagyok az... Akkor én is gyakoroltam egy kicsit ezt a türelmet másokkal. Viszont, hogy ez lehet-e indok, hogy a darabot színpadra vigyük, azt nem tudom.

PS: Volt közösségi élményed az időszak alatt?

MD: Volt. Az októberi bemutató után közvetlenül egy csoportban ültünk le hátul, azt éreztem, valaminek részese vagyok, ami nem én vagyok, hanem több kicsit több nálam. És ez azért van, mert nem én vagyok, hanem mi vagyunk. És ez olyan élmény volt, ami mindvégig megmaradt, az utolsó fellépésig, amikor azt éreztem, alig élem túl. De végigtáncoltam, mert ott voltak a többiek. És hozzá kell tenni, hogy csoportba kerülni nagyon nehéz szokott lenni nekem. Egyszer korábban éreztem ilyen közösséget, amikor anno néptáncoltam. De ebbe most könnyebb volt belemenni.

PS: Mi az, ami segített beleszívódni?

MD: Az, hogy én kértelek meg, hogy tanítsd meg a szólódat. Utána úgy gondolom csak azért nem dobtatok ki, mert én kezdeményeztem.

PS: Szerinted volt a 'Fiútáncban' megtapasztalható szeretet?

MD: Ezen nem gondolkodtam sohasem. A szeretet inkább a magánéletem része, a családomon belül nyilvánul meg, amire kínosan ügyelek, hogy elválasszam az iskolától. Inkább kölcsönös munkatársi tisztelt volt. Szerettem ezt mozgásanyagot, és közben segítettem a többieket, és nem korlátozom őket semmiben, és ez kölcsönösen működött.

PS: És a második előadás után, amikor felmentünk a stúdióba és tudtuk, hogy vége van a közös munkánknak, az neked milyen volt?

MD: Én nagyon hálás voltam, de erről nehéz beszélni. Ott már lehet, hogy volt szeretet, nem tudom, hogy inkább hála.

Bot Ádám

PS: Mi jut eszedbe a fiútáncról a próbafolyamat során?

BÁ: Az elején történt egy félreértés. Az egész darab egy házibemutatónak indult, amit az utolsó peridus végén kezdtünk el csinálni. Tervben volt, hogy bemutatjuk, de én ilyen rövid idő után nem tudtam elajándítani a mozgásanyagot és

x. kép: Bot Ádám

kellemetlenül éreztem volna magam, romboltam volna az összképet. Ezért azt mondtam, szívesen próbálok veletek, de nem szeretném bemutatni. Aztán ez a kép az azt következő év első periódusában is megmaradt benned rólam, és amikor Iván felvetette, hogy 7 lány mellé 7 fiút volna szerencsés választani, úgy mondtad Ivánnak, hogy én lehetnék a kieső, mert ekkor is azt hitted, hogy nem akarom csinálni. Pedig a darabot már akartam, mert lett volna elég idő a gyakorlásra.

PS: Aztán ez megváltozott?

BÁ: Igen, később, de utána is volt egy fal bennem. Nem éreztem biztonságban magam, de segítőkészséget mindenki részéről: hogy amit nem tudok megcsinálni, ahhoz kaphatok segítséget, hogy egyszer majd képes legyek rá. Aztán céltábla lettem. Sokat ugrattak a többiek, fiús ugratások voltak, és ekkor megláttam, milyen könnyen át tud fordulni a „segítsük Ádámot” a „piszkáljuk Ádámot”-ba. Szerintem ugyan ez volt Leventével is előttem, és amikor velem törtét meg, visszanyalt a fagyit.

PS: Szerinted miért kellett céltábla a csoportnak?

BÁ: Figyelemelterelés volt a nyomás miatt, hogy könnyítsünk magunkon. De túske nem maradt bennem. Ezek apró pontok maradtak.

PS: Hogyhogy?

BÁ: Esetemben szóltam. Nehéz volt. Nehéz volt az anyag, amivel meg kellett küzdenem, és még a poén tárgya is voltam.

PS: És a fizikai mellett később kaptál más segítséget is?

BÁ: A véghajrában az előadás előtt egy hónappal a bal-, két héttel pedig a jobb térdem sérült meg. Akartam csinálni a darabot, de okosabbnak tűnt a ti munkátokat nem kockáztatni. Hajlottam a nem felé, és Iván rád hárította a felelősséget, arra az esetre, ha beállok, és nem jön össze az est. Ennek ellenére, nem mondtad - mert nem mondhattad - de éreztem, hogy nem mondtál le rólam. Úgy éreztem, ugyanúgy nézel ránk, annak ellenére, hogy a mozgásanyag 90%-a a tiéd volt. Elakadva a folyamatban több ötletünket is meghallgattad, megfogadtad. Partneri viszony volt köztünk azért is, mert mindenki mozgásanyaga benne volt a darabban. Az elején mégis bántó volt, ahogyan a Krisztiános duettet kezelted. Mert azt éreztem, hogy sok idő után csináltam valami értékes táncot, és fájt, hogy ilyen egyszerűen beolvashatóvá válik egy darabba. Nehéz volt megosztani a többiekkel, de aztán jó érzés volt látni a saját mozgásanyagomat a végeredményben.

PS: Mit gondolsz, volt a próbák során valami összekovácsoló tulajdonságom?

BÁ: Konkrétan nem emlékszem ilyenre. Hogy mikor, vagy pontosan micsoda, azt nem tudom megmondani, de az előadásra kialakult köztünk valamiféle kapcsolat, ami eljutott odáig, hogy kialakult egy olyan benyomásom, hogy amikor háttal voltam, és mindenki engem követett, hogy pontosan tudtam, együtt vagyunk-e, vagy sem.

PS: Mitől alakulhatott ez ki?

BÁ: Az együtt töltött időtől.

PS: És az idő múlásával a céltáblázás helyett a viszonyunk miatt inkább a benyomások irányába mozdult el?

BÁ: Mert jobban megismertük egymást és magunkat, és ebben a megismerésben elfogulatlanok maradtunk. Eljutottunk odáig, hogy nem ítéltünk.

PS: Szeretetet megjelent neked a darabban?

BÁ: A táncban nem, de a viszonyaimban amihez a táncon keresztül jutottam, igen. De ez tőlem is függött: hogy viszonyulok a többiekhez. Volt, hogy szükségét éreztem a próbáknak, na nem a mozgás miatt, hanem a közösség szelleme miatt. És volt, amikor ezt a közösséget nem akartam. De nem tartom kizártnak, hogy végig ott volt.

PS: Mi volt az a szükséged, ami miatt néha kellett ez a közösségi szellem?

BÁ: Az egyedüllétem. Nem azért akartam próbálni, mert félttem az egyedülléttől, hanem mert jó volt nem egyedül lenni.

PS: Ha az iskolában 40 ember között egyedül érezted magad, mégis mitől nem maradtál egyedül nyolc ember között?

BÁ: A közös cél, a dolgok egybetartása miatt. A darabbal lett egy közös valami bennünk.

PS: Szerinted a Trafóban miért működött a Fiútánc, hogy szép visszajelzéseket kaptunk és később a Lábán-díjra jelölték?

BÁ: A nézők többségében tudtuk ugyan azt az érzést kelteni, hogy nem tudja miért, de akarta és akarta volna még tovább nézni.

PS: Mitől lehetett ez?

BÁ: A kapcsolat miatt, ami kialakult köztünk, láthatóvá vált. Működő emberi kapcsolatokat láttak amire ma szükség van, aminek ma híján vagyunk. Ezt volt jó nézni.

Koska Levente

PS: Mi jut eszedbe elsőként a fiú táncról a próbafolyamat során?

KL: A szólóddal kezdődött az egész, és megkértünk, hogy tanítsd meg. És utána jó volt, hogy nem előadásra készültünk, hanem csak tréningeztünk, együtt az összes itt maradó fiúval. Ebben egy dolgot sajnáltam, hogy mivel ennyire sok félék voltunk, nem kaptam annyi mozdulatot a szólóból. Végül sok hónapot együtt dolgoztunk.

PS: Volt a folyamatban egyenlőtlenség?

KL: Megmutatkozások között volt.

Rövid szólóm volt, de később ott volt Arnaud-dal a duett, és kettőtökkel a trió.

SP: Éreztél más valahol egyenlőtlenséget, céltáblaságot?

KL: Inkább azt éreztem, hogy emberek magukra festették a céltáblát. Amúgy egymás segítségére voltunk. Például Attila az iskolai csoportban eléggé különáll, de itt nem volt külön. Egyenrangúak tudtunk lenni.

PS: Miért? És te mit adtál hozzá ehhez? A többiek?

KL: Ötleteid nem voltak készek, mint inkább vázlatosak. Ha nem sikerült megvalósítani, akkor jöttünk képbe, hogy mi legyen. De mivel te is benne voltál, velünk együtt izzadtál, és nem a rendezői székéből beszéltél, tudtál húzni minket, és mi nem hóbörögtünk. Összeadódtak az ötletek: 2-3 ember mindig mondott valamit, amiből válogathattál. Amit én tudtam hozzáadni, hogy a folyamaton ha sokszor szenvedtem is, de végig csináltam. Ez is tudott pluszt adni a többieknek. Minket nem a saját érdekünk hajtott (pénz, szólózás) hanem mindent együtt mentünk át a hullámokon.

PS: Mi adta az egységet köztünk?

KL: A te személyed. Nyugodt voltál, akármit csináltunk vagy idegesítettük egymást, nem borultál ki. Ha ezt látjuk attól, aki az egészet felkarolja a mi hozzáállásunk, gondolataink és mások tudnak lenni. A táncot meg nyomtad, nyomtad, mindenkivel akár külön megcsináltad többször, amíg mi szüneteltünk, és volt, hogy mi küldtünk el pihenni. Ha te

x. kép: Koska Levente

így meg tudod csinálni, akkor én is. Ez nekem erőt adott. Ha nem lettünk volna összetartók, nem tudtuk volna így megcsinálni a darabot. Még a videón is látszik, hogy együtt, együtt, együtt.

PS: Ez hogyan jöhetett létre?

KL: Úgy, hogy legelőször csak csinálni akartál valamit, ami *együtt* van. Nem előadást akartunk csinálni. De azzá nőtte ki magát. Ez mindvégig megmaradt. És nem fordítva! Meg volt valami mentális dolog, ami szerintem aznap este csak nálunk volt. Akkor nem volt bennem félelem, hogy közönség előtt leszünk, vagy elrontok valamit. Szerettem, hogy csak páran táncoltunk benne, és hogy nem kellett embereket válogatnunk hozzá. Különbözőségünk ellenére eljutottunk odáig, hogy nem volt senki kevésbé jó a másikhöz képest, habár önmaga maradt táncában.

PS: Említetted a válogatást. Szerinted megtehettük volna?

KL: Igen, mert Attila, Arnaud, te és én könnyebben mozogtunk úgy a földön, amilyen a házibemutató is volt. A többieket itt kirakhattuk volna, de ott van az „állós” kombi, ami miatt meg engem lehetett volna kizárni.

PS: Szerinted volt a darabban szeretet? Nem arról a könnyűről beszélek, hanem a „nehéz, de mégis szeretetről”?

KL: Belegondolva ez eléggé nehéz kérdés. Kellett, hogy legyen benne, különben nem lett volna olyan, amilyen. Én sem éreztem volna jól magam. Ehelyett újra el tudtam érni, hogy szeretem a táncot, és amit táncolok.

PS: Valami megváltozott benned a fiúkkal kapcsolatban?

KL: Igen, összecsiszolódtunk. Fiúknál sikerült oda-vissza megnyílni és ismerve egymás gyengéit és erősségeit, sikerült eljutni egy magasabb bizalmi szintre.

Andrási Attila:

PS: Elsőre mi jut eszedbe a Fiútáncról?

AA: Veszekedés, küzdelem egymással, hogy összeszokjunk és elfogadjuk egymást.

PS: A kapcsolat köztünk milyen volt?

AA: Mindenkiel ugyanolyan maradt, nem lett se jobb, se rosszabb. Ez azon múltott, hogy én beengedtem őket, de ők engem nem.

x. kép: Andrási Attila

Leginkább makacsságunk idegesített. Köztünk semlegesség volt az elején, a végén ürességet éreztem, hiányérzetem volt, mert kiadtam valamit magamból. De ez más daraboknál is így volt. Itt viszont teljesen szétmállottunk. Csak az előadáson voltunk egyben.

PS: Milyen volt az előadás?

AA: Itt nagyon figyeltünk egymásra, ekkora érett be a közös figyelem, addigra ismertük meg egymást, és olyanok voltunk, mint a barátok. Kijött, hogy már korábban megbíztunk egymásban, vagy megbíztál bennünk, és hogy elkészül a darab. De olyan gyorsan elment az egész. Annyit próbáltunk rá és körülbelül 30 perc volt a 8 fiú életéből.

PS: És milyenek voltak a próbák? És egyáltalán megmaradt valami a fiútáncból, amit ma is tudsz használni?

AA: A próbák többet jelentettek, mint az előadás szakmailag és emberileg is.

Ma?Az egész olyan, mint egy gyufás skatulya: minden órán ki tudok belőle venni valamit, hogy hogyan álljak az emberekhez, hogy fogjam fel a színpadi helyzeteket. És olyan is, mint egy születés. És én, mint egy újszülött: aki mindent figyel. Figyeli a színeket, mindent, az embereket. Akinek a kezét kell fogni, hogy megnyugodjon. Úgy érzem, a Fiútánc volt a szülő, aki fogta a kezemet, és indított el. De szerintem minden darab ilyen lesz.

PS: Az előadás után a teremben, hogy voltál?

AA: Emlékszem, az második este után nagyon elfáradtam, nagyon nehéz volt, és sokat tanultam. Akkor Iván megölelt és sírtam. Megerősödött a fontosság és a fáradtság érzése, meg előjöttek a fel nem dolgozott élmények. És az egész akkor jött ki.

Előtte csak kóvályogtam, és amikor odajöttek hozzám, hittem el, hogy itt van helyem.

PS: A Fiútánc alatt soha nem érezted, hogy fontos vagy?

AA: Éreztem, de valami hiányzott.

PS: Nekem milyen szerepem volt?

AA: Először felnéztem rád, aztán elvesztél, rossz volt látni, ahogy összeomlottál. Aztán ez megváltozott és inspiráltál, aztán nem. Elején a tesóm voltam, aztán a tesóm, akinek jól esik, ha segítek. Jó volt, hogy használtad mindenki anyagát, ettől lett csoport. Ebből a nyolc fiúból lett egy mozgásvilág. Ettől lett a darabnak ereje: a közös világ.

PS: Neked a Fiútánchoz köthető bárhol is a szeretet?

AA: Iván felé éreztem, hogy bízott bennem, és hogy azt mondta "Így tovább". A fiúk felé is éreztem, de az már nincs meg, csak feléd. A Danival meg beszélgetek, és ez jó.

Medveczky Balázs:

PS: Mi jut eszedbe a Fiútáncról?

MB: A kitartás. Mélypontok, mozdulatok jutnak eszembe, és a kedvenc részek. És hogy tudom, nem vettem részt úgy az elején, mint a végén.

PS: Mi adta neked a motivációt?

MB: Többiekből nagyon tudtam építkezni. Az is motivált, ha meg tudtam csinálni olyat, amit ők nem, és az is, ha fordítva volt, mert én is képes vagyok rá, még ha késéssel is! És jó volt, hogy életemben először volt, hogy javasoltam és néha elfogadtad. Motivált, hogy nem csak egy test vagyok.

PS: Milyenek voltak a többiek?

MB: Egyszer álmodtam a csapattal és mindenkinek volt egy neve. Például Levi volt a 'Kigyúrt', te voltál a 'Boss', Arnaud a 'Jófiú'... A próbákon mindenki magára figyelt, és keveset alkalmazkodtunk. Az előadáson pedig mindenki a másikért táncolt. Mostanra az öröm maradt meg a sikeres előadásból.

PS: És te milyen voltál?

MB: Az instrukciókat magamhoz képest gyorsan tudtam megtanulni. Próbáltam figyelni a természetességre, így kialakult egyfajta belső mimikám. Főleg amikor a szólómat csináltam. Valamint elértem egy nyugalmi szintet, mert Iván elkezdett dicsérni, és elkezdett bízni bennem.

PS: Szerinted milyen volt a közönségnek?

MB: Közönségnek bejött, ezt nagyon lehetett érezni. Hatalmas erő volt, ami ott volt 20 percig a színpadon. Ez a „mindenki egyért, egy mindenkiért” miatt volt. Hogy nem vártam el, hogy segítsenek, de mégis megtették, és én is megtettem. Azonos volt a központunk, egyúttal minden emberre nagyon sok feladat hárult.

PS: Mit gondolsz, szeretet volt ebben a darabban?

MB: Volt minden ebben a darabban. Irigykedés, szeretet, áramlat, de leginkább ez az 'egy mindenkiért' dolog.

Összegzés

Záró fejezetemben igyekszem a Zvi Gottheimer nyugtalanító kérdésére választ adni: „Ha már alkotsz valamit a kortárstánc műfajában, mi lehet az új szemlélet, mid van, amit még nem láthattunk a színpadon, amiért érdemes embert, időt, pénzt, energiát belefektetni a készülésbe vagy nézőként a jegyeket megváltani.”

Megnyugvással nézek most vissza a munkafolyamatunkra, látva, hogy a fiúkkal pontosan leírtuk egy gabonamag életének rendjét: lévén ahhoz, hogy egy mag termést hozzon, előbb a biztonságos, valamint világosságban és társakban bővülő kalászból a sötét, nyirkos vagy éppen száraz földre kell esnie egyedül, hogy idővel többszörös termést hozzon. Ezek mindegyikén meglátásom szerint mi is átmentünk. A kezdeti távlatoktól, könnyed fantáziáktól eljutottunk a reménytelen hétvégi próbálkozásokig, miután szárba szökken valami október 28-án, míg végül teljességre az előadásokon jutott.

Végző soron a Trafó Stúdiójában értettem meg valamit ebből, ahogy a fiúk megajándékoztak egy - meglehetősen fiús - ajándék vászonszatyorral, rajta saját kezűleg írt neveikkel. Ez a szatyor messze drágább volt nekem, mint a tartalma, mert a girbe-gurba nevek által *rólunk* beszélt, amiképpen az előadás is. Nehezen véget érő ölelésekben pedig *ők maguk* lettek ajándékká.

Ekkor megláttam *a szabadságnak* - hiszen nem körülmény függő, hogy én mindig ott vagyok, hogy helyet adjak magamból másoknak.

És ezt nyereségnek találtam. A folyamat során „megüresedni”, hogy az önérdeknek fájdalmasan meghalva mások vehessenek belőle életet. Mit jelen ez a megüresítés?

A szeretet számomra az egyetlen dolgot jelenti, ami végsőkéig tiszteletben tartja az életet és a szabadságot, ezzel helyet adva a sokszínűségnek. Nehézségekkel és lemondással jár, hogy teret *engedjen* az olyan erős késztetések-, mint a számonkérés helyett az elengedésnek, az igazságérzet helyett az irgalomnak, a személyválogatás helyett a szükségközpontú egyenlőségnek, a viszályban a békére törekvésnek.

Egy kép jut eszembe rólunk nyolcunkról. Magunkat mint egy ínség idején vadászni induló csapatot látom, akik eleséget nem találva bolyongtak. S kellett valaki, aki csapaton belül *magából adva*, bizalomtól indítva táplálékul szolgált a többieknek. És amikor az első rémület után kiderült, hogy ez nem fizikai hús-vér; halál ugyan, de nem anyagi, kiderült, hogy mindannyian jól tudunk lakni belőle, holott szemmel láthatót nem ettünk. Míg idővel megtapasztaltuk, hogy mindenkiben benne van. Mégis mivel rajtunk kívül álló, minket összekötő láthatatlan, ezért osztható és el nem múlik. Csak bátornak kellett lenni, felnyitva elsőként a belső éléskamrát - szétosztani magunkat, ami mindegyikünket képes megelégtetni.

A Fiútánc segített megérteni, hogy a szeretet nem velünk született adekvát képesség, vagy érzelmi potenciál. Szeretetet lehet tanulni, ahogy Krisztiántól hallottam, és ahogy magam is tanulom. Leventéhez mondataihoz csatlakozva: kell hozzá valaki, aki ebben a szétosztásban előttünk jár, hogy példájára az energiaháztartásról szóló gondolkodásomat megváltoztatva, a jelenben hozott döntéseim által növekedhessek benne. Pontosabban: reagálni, választ adni, egy korábbi, nálam nagyobb szeretetre.

Legmesszemenőbbekig akarom hangsúlyozni a következőket: ez a szeretet dolog számomra olyan, mint egy folyam. Elöttem kezdődött, amibe én csak beleálltam - amit megismerve, a képére formálódva, és felbátorodva, nekem csak tovább kellett adnom, hogy olyan kapcsolat jöhessen létre a táncosok között, ami Ádámra referálva működő, emberi, ritka, valódi. Aminek híján vagyunk, de ami *köztünk, nyolc fiú* között megszülethetett. Ez a folyam sodró, és képes lemosni a frusztrációkat méreténél fogva. Mindig nagyobb nálam és mindig ott van, és körülvesz ha beleállok, hogy az én kevesemet kiegészítse. Táncosként magamra pedig úgy tekintek, mint eszközre, mint egy edényre – és a legjobb esetben nem többre - aki teendői közben, szabadon dönthet arról, hogy ami belefolyik, azzal ne saját életrevalóságát táplálja *másokkal szemben*, hanem abból mások szomjukat olthassák, velük együtt felépülve egy működő testté.

Ebben a dolgozatban nem vagyok hivatott megosztani véleményemet a folyam forrásáról, a darab léte viszont megkívánja ilyen szintű említését.

Ahhoz, hogy egyáltalán létrejöhessen az én Fiútáncra adott válaszom, feltétlenül, még egyszer meg kell említenem azokat az embereket, akik segítettek a reményt életben tartani: Angelus Ivánt, Bakó Tamást, Horváth Nórát, mindegyik fiút, és sok-sok más ember, akik engem erősítettek és fogták a kezem.

Ezzel a dolgozattal szeretnék rámutatni az ember kiszolgáló oldalának fontosságára, ha magunkról beszélünk, szükség- és méltóságközpontúságára pedig, amennyiben másokról van szó. Habár szakdolgozatom sem szókratészi, sem laboratóriumi módon nem nevezhető tudományosnak, mégis közlésre adtam, hiszen a benne foglaltak valóság, alkalmazhatóság és működőképesség miatt - a látszólag, pusztán elméleti sík ellenére - szemmel láthatóvá vált a színpadon.

Fontosnak tartva Ádám gondolatát szeretném egy dologra felhívni a figyelmet. Igazgatónkkal beszélünk 3 éve a színházról, amikor is úgy definiáltuk színházi *művészetet*, mint a létező világ fekete dobozba zárását a külvilágból tetszőlegesen beemelt fény- és hanghatásokkal, összeollózott érzelmekkel, nem létező színvilággal, emberi jellemekkel. Valóságból táplálkozó fikció. Ha akarom hazugság. S az okos, újtó 'hazugsággal' kap kimeríthetetlen sokszínűséget, erőt és létjogosultságot ahhoz, hogy érdekes és eladható lehessen.

Csupán érdekesnek találtam, amire - ezzel szemben - Ádám hívta fel a figyelmemet a Fiútánc erejét illetően. aznap és talán általánosabban véve is abban volt, hogy s ma talán a *mű-vészetben a valódi* kapcsolat hordoz és hordozott erőt és jelentés, témától függetlenül.

Ezt a tanulhatónak és átadhatónak és tapasztalhatónak bizonyuló - köztünk megjelenő valóságot a fiúk maguk testvériség, megértés, törődés, együttes igahúzás, önfeláldozás, bizalom, figyelem, ritka kapcsolat, hála, kölcsönös elfogadás, ítélet nélküliség és türelem eszközein keresztül váltak képessé meglátni. Számomra ezek együttesen a szeretet, ami az emberhez méltó kapcsolat és élet, s benne a táncnak is gyökere.

Bár a bemutatott darab táncnyelvi témája nem maga a köztünk létrejött kapocs, úgy hiszem, ez a *nyereség* - ami nemet, életkort, identitást és világnézetet átívelő módon nézőé, táncosé, igazgatóé egyaránt – lett érdemes arra, hogy nagy áron, új darab születhessen.

Melléklet

Koccintsunk szellemi pezsgéssel!

Kutszegi Csaba jegyzete az Ördöglakatról

...teljes értékű színházi este született, amelyet nem megengedően szemlélünk, mert pályakezdő fiatalok mutatkoznak meg benne, hanem örömmel faljuk be azt a belőle áradó friss kreativitást, amit az évad jeles nagybemutatóin sokszor hiába keresgélünk.

A Budapest KortársTánc Főiskola alkotói, mentorai és előadói az *Ördöglakat* című estjükön jobban elkerülték a szokványos kliséket, mint ahogy nekem fog sikerülni alant folytatódó cikkemben. Én ugyanis ezúttal sem szabadulhatok az „oktatási folyamat, vagy új, teljes értékű színházi este?”, továbbá „felszipantja-e őket a piac, vagy ha nem, mit kezdünk ennyi diplomás kortársTáncossal?” jellegű kérdésektől.

Mert például valóban nehéz eldöntenem, hogy öntudatlan és szándékolatlan extra jóindulattal szemlélem-e a pálya kezdetén álló, még képzésben részt vevő fiatal felnőtteket, vagy azért tetszik jobban az *Ördöglakat* több, már felkapott koreográfus műveinél, mert tényleg jobb náluk. Annyit mindenesetre biztosan állíthatok, hogy az előadás egyszerű, letisztult, itt nyugodtan mondhatni, ősi képleten alapszik: azon tudniillik, hogy vannak nők és férfiak, hangok és mozdulatok, és mindezek izgalmas viszonyrendszerbe kerülhetnek egymással. Ezzel maradéktalanul leírtam a teljes világ totális működését, nem is érte az ember, hogy a fenti alapképletbe miért kellene olykor-olykor (értsd: nagyon sokszor) artisztikus faksznik, ezek ugyanis teljesen feleslegesek, ha akad értelmi és érzelmi azonosulással tolmácsolt, színvonalas koreográfiai anyag. Ha akad...

Elteltekintve attól, hogy különös örömmel szoktam szemlélni fiatal kreatív egyének szárnypróbálgatását, sőt ridegen, objektíven, csak az anyagra koncentrálna, meg kell mondanom, hogy az *Ördöglakat* koreográfiai mozgásanyag-erőssége, elem- és motívumgazdagsága határozottan felülmúlja a magyar kortársTánc ismert, megszokott színvonalát. Egyrészt nyilván a tánccal kitűnően megtölthető alapképlet miatt, másrészt meg – valószínűsítem – a művészvilágban szokatlan, iskolában (remélhetőleg

mindenütt) természetes alkotói kooperáció miatt. Ez utóbbi megléte a produkció számos szegmensében megfigyelhető.

És itt először a Mizsei Zoltán zenei vezetésével működő énekegyüttest kell megemlítenem, mert produkciójuk nemcsak önmagában kiemelkedően nagyszerű, hanem az énekesek a táncosokkal együttműködés magasiskoláját is bemutatják. A hangszer nélküli, pusztán vokális „zenekar” óraműpontos zenei alapot nyújt a tánchoz, miközben *együttesen* azt a benyomást keltik, mintha improvizálva, kreatívan (öröm)zenélnének, illetve -táncolnának. Hasonlóan őszinte és jó szándékú egymásra figyelmet sejtnek a táncalkotói körön belül is. A „Fiúk” és a „Lányok” tételt egy-egy hallgató koreografálta (Petrovics Sándor és Horváth Nóra), a közös „Lányok / Fiúk” jelenetet Angelus Iván „montírozta” színpadra, a fiatal koreográfusok és táncosok munkáját Hód Adrienn és Bakó Tamás mentorálta, és az egész estét rendezőként Angelus Iván jegyzi. A profi, előadás-termelő táncvilágban ilyen együttműködésre egyre ritkábban adódik példa, sőt egyre több az olyan (kicsi és nagy) formáció, amelyben a koreografálás privilégiumát az együttesvezető kizárólag magának tartja fenn. Ez egy idő elteltével még akkor is a társulat szellemi beszűkülését eredményezheti, ha a bemutatott produkciók önmagukban magas színvonalat képviselnek. Lehet, nem is a fiatalok iránt folyamatosan táplált rokonszenv tesz elfogulttá a Budapest Tánciskola-produkciók (és az ahhoz hasonló) befogadásakor, hanem a valódi szellemi pezsgés hat rám úgy, hogy – okát sem igazán találva – a nézőtéren egyszerűen jól érzem magam. Ha tehát az „oktatási folyamat, vagy új, teljes értékű színházi este?” kérdésre kell válaszolnom, az *Ördöglakat* esetében egyértelműen megállapíthatom: teljes értékű színházi este született, amelyet nem megengedően szemlélünk, mert pályakezdő fiatalok mutatkoznak meg benne, hanem örömmel faljuk be azt a belőle áradó friss kreativitást, amit az évad jeles nagybemutatóin sokszor hiába keresgélünk. Ez valóban „előny a BUTI-nál”, de ne feledjük: friss kreativitásra mindenki szert tehet (együttesek, egyéb oktatási intézmények stb.), például új alkotótársakkal, előadóművészekkel folytatott együttműködés (-dolgozás, -gondolkodás) segítségével.

A „felszippantja-e őket a piac...” kezdetű kérdésen gondolkodva, egyre inkább az a válasz fogalmazódik meg bennem, hogy tulajdonképpen teljesen mindegy, jut-e szerződéshez a BUTI-ban diplomát szerzett kortárstáncos – legalábbis az én, vagy a mi szempontunkból (a pályakezdő persze nyilván nagyon szeretné, ha korrekt feltételekkel felszippantaná a piac). A Budapest Kortárstánc Főiskola ugyanis olyan embereket képez (nem kevésbé éppen az

egyéni kreativitás kibontakoztatásával), akiket valószínűleg nem kell nagyon féltünk a nagybetűs Élettől. Az *Ördöglakat* előadásán ugyanis az látszik, hogy ezek a fiatalok meg fogják oldani az életüket, ha tetszik, ki fogják bogozni a saját ördöglakatjukat, nyilván nem egyedül, hanem majd találnak megfelelő társakat is hozzá. Végül is az élet ennyi: vannak nők és férfiak, hangok és mozdulatok, és mindezek izgalmas viszonyrendszerbe kerülhetnek egymással. Az eligazodást a viszonyrendszerben meg próbálgatni, gyakorolni kell. Az iskolában – meg egész életen át.

Ördöglakat (Budapest Tánciskola)

Koreográfia: HORVÁTH Nóra, PETROVICS Sándor (Lányok; Fiúk). Kompozíció: ANGELUS Iván (Lányok / Fiúk). Mentorok: HÓD Adrienn, BAKÓ Tamás. Fény: PETE Orsolya. Zenei vezető: MIZSEI Zoltán. Rendező: ANGELUS Iván.

Tánc: ANDRÁSI Attila, Arnaud BLONDEL, BÓDI Alexandra, BOT Ádám, CSASZNYI Blanka, ESZLÁRI Mirjam, HÁRSFAI Noémi, KOSKA Levente, MOLNÁR Dani, MEDVECZKY Balázs, HORVÁTH Nóra, PETROVICS Sándor, SESSI Kriszta, SZILÁGYI Krisztián, VAVRA Júlia.

Ének: ÁGOSTON Béla, Gaya HARUTYUNYAN, MIZSEI Zoltán, MOLNÁR Emese, SZARVAS Dávid, TÓTH Evelin.

Trafó – Kortárs Művészetek Háza, 2011. december 22.